Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

היינט 8 זייטען

Najer Folksblat

פרייז 20 גראשען

נייער פאלקסבלאט

אומפארטייאישע פאליטיש - געזעלשאפטליכע טאג - צייטונג

Nr. 195 (1190) | Łódź, Poniedziałek 22 Sierpnia 1927 | פינפטער יאהרגאנג | לאדז, מאנטאג כ"ד אב תרפ"ז. | Nr. 195 1190

אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21. טעל. 24-71. | Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21, Tel. 24,71.

ענטדעקט אַ לאדזער גרויסע בריליאנטן-אפערע

אפגענומען די בריליאנטען אין דער ווערט פון 10,000 פונט שטערלינג. — דער שווינדלער ארעסטירט.

(—) נעכטען איז מען אין לאדז געוואויר געווארען, אז פון ווארשא זענען אהער אנגעקומען עטליכע פארשטעהער פון דער ווארשאווער פאליציי מיט די אויבער-קאמיסארען סוכענעק און שאפראנסקי בראש.

מיר האבען זיך באלד דערוואוסט, אז דאס קומען פון די ווארשאווער פאליציי פארשטעהער קיין לאדז, שטעהט אין צוזאמענהאנג מיט א גרויסער בריליאנטען אפערע.

מיר דערוויסען זיך וועגען דעם פאלגענדע פרטים:

מיט א קורצער צייט צוריק האט זיך צו דער גרויסער, פאריזער בריליאנטען-פירמע „זינגער עט קאמפ." געווענדעט א געוויסער הער, וועלכער האט זיך פארגעשטעלט אלס ווארשאווער בריליאנטען-סוחר און פארגעלייגט צו מאכען א טראנזאקציע.

דער דאזיגער הער האט זיך פארגעשטעלט מיט'ן נאמען גארדאן-ריימשיק און געוואונען דעם צוטרוי פון דער בריליאנטען פירמע, באקומענדיג אויף קרעדיט א צאהל פייערע שטיינער אין דער ווערט פון 10.000 פונט שטערלינג.

ווען גארדאן-ריימשיק איז אפגעפאהרען פון פאריז, האט שוין די פירמע זינגער פון איהם מעהר נישט בעהערט.

די פירמע האט דעריבער גרויסגעשיקט א'הרע פארשטעהער קיין ווארשא און ס'האט זיך ארויסגעשטעלט, אז די פאריזער פירמע איז געפאלען א קרבן פון א ראפינירטען אפעריסט, וועלכער איז גלאט געווארען מיט די בריליאנטען. פאר כאפען דעם שווינדלער האט די פאריזער פירמע בעשטימט א בעלוינונג פון 2,000 דאלאר.

די גאנצע ווארשאווער אויספאר-שונגס פאליציי איז געשטעלט געווארען אויף די פיס און ס'איז געלונגען צו דערגעהן, אז דער אפעריסט הייסט ליידערמאוויטש ריימשיק און אז ער איז אין דער לעצטער צייט געווען אין לאדז.

די אויספארשונג איז דעריבער איבערגעפירט געווארען קיין לאדז און דא איז מען נאכגעגאנגען דערגייען וואו ריימשיק געפינט זיך און וואו די בריליאנטען זענען פערקויפט געווארען.

ס'איז געלונגען פעסטצושטעלען, אז ריימשיק איז אבגעפאהרען קיין בידגאשטש, וואו מ'האט איהם טאקע נאכ-טען געכאפט און ארעסטירט.

די פערקויפטע בריליאנטען, אין דעם ווערט פון 10.000 פונט שטערלינג האט מען אפגעפונען אין לאדז. דאס ארט און די פירמע, ביי וועמען די בריליאנ-טען זענען געפונען געווארען, ווערט דערווייל געהאלטען בסוד.

צוזאמען מיט די ווארשאווער פאלי-ציי-פארשטעהער איז קיין לאדז אויך מיטגעקומען א שותף פון דער בע שווינדעלטער פראנצויזישער פירמע „זינגער עט קאמפ." און דער פארשטע-הער פון דער פירמע האט דערזעהן פאר זיך די אפגענומענע בריליאנטען, איז ער געפאלען אין חלשות. מ'האט איהם געמוזט א לענגערע צייט מונטערן און געברענגט צום בעוואוסטזיין.

א פוילישע האנדעלס - פארשטע-הערשאפט

ווערט געשאפען אין מאסקווא.

ווארשא, 21 (טעלעפאניש) פאר'ן אפפאהרען פון דעם געוועזענעם פאסלאנניק קיין מאסקווע, האט ער אין א געשפרעך מיט די זשורנאליסטען ערקלערט, אז שוין אין דער נאהענטסטער צייט וועט ביי דער פוילישער געזאנדשאפט אין מאסקווא געשאפען ווערען א שטענדיגע האנדעלס-פארשטע-הערשאפט.

פון דעם 1. אקטאבער וועט אין מאסקווע אנהויבען אמטירען א פאר-שטעהער פון דער פוילישער טעלעגראפען-אגענטור.

דייטשלאנד

נעגעז פואנקארע'ס ערקלערונג וועגען רהיין-געביט.

בערלין, 21. (ספ. טעל.) די גאנצע דייטשע פרעסע איז אויפגעבראכט צוליב דער ערקלערונג פון פואנקארע בנוגע דער עוואקואציע פון רהיין-געביט.

וויכטיג פאר בעזיצער פון „דאלארובקעס".

צוליב דעם, וואס א סך בעזיצער פון די „דאלארובקעס" האבען נישט אלע מאל געהאט די געלעגענהייט נאכ-צוזעהן די טאבעלע פון די ציהונגען — ברענגען מיר די נומערן פון די „דאלארובקעס", אויף וועלכע עס זענען געפאלען געווינסען אין די פריהערדיגע ציהונגען און זענען נאך נישט אפגע-נומען געווארען.

40.000 דאלאר — נומער 341 248.

3 000 דאלאר נ. 373 504 ,555,545.

1 000 דאלאר נר. 354 118 ,428 420, 434,643 ,573,571

צו 100 דאלאר- 7789, 10285, 17921, 20390, 35039 ,58409, 59151, 60589, 69026 72005, 100620 ,129432 ,157341, 170643, 197283, 201083, 214856, 234886, 236446, 259186, 277289, 299894, 308529, 320050, 320125, 329002, 334977, 336223, 396296, 402194, 404146, 404350, 434636, 437253, 441878, 465585, 469143, 486576, 108397, 524992, 539116, 553878, 603557, 612834, 617474, 629040, 635647, 638451, 656649, 690130, 704776, 739534, 743283, 747082, 799569, 803386, 804044, 835383, 844002, 915894, 931889, 951013, 972169, 977118.

ווענען די פויליש-ליטווי-שע אונטערהאנדלונגען

חעט מען ערשט אפיציעל היסען אין 2 וואכען ארום.

ווארשא, 21. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) וועגען די פויליש - ליטווישע אונטערהאנדלונגען איז ביז היינט נאך נישט ארויסגעגע-בען געווארען קיין שום אפיציעלע מעלדונג פון אויסערן-מיניסטעריום.

איינס איז אבער זיכער, אז בעוויסע פערזאנען פיהרען די אונטערהאנדלו-נגען אויף אייגענע אחריות מיט איינ-פלוסרייכע ליטווישע פערזענליכקייטען.

די אפיציעלע אונטערהאנדלונגען זא-לען זיך אנהויבען אין צוויי וואכען ארום, בעת דער פעלקער-ליגע-פער-זאמלונג אין גענף.

ספארט

רעזולטאטען פון די נעכטיגע מעטשען.

לאדז.

„טוריסטען"—„ט.ק.ס."(טארן) 0:2 (0:1)

„טוריסטען" III — קדימה" 1:1 (0:1)

„ל.ק.ס." II — „ר.ט.ס.ג." 3:2 (1:0)

„חשמונאי"—„ראפיד" 1:2

„הכוח" — „שילא" 1:3 (1:1)

„הכוח" II — „שמשון" II 2:2 (1:1)

ווארשא, 21 (טעלעפאניש).

„ל.ה.ס." (לאדז) — „פאלאניא" (ווארשא) 1 : 2 (0:0).

לעמבערג 21 (טעלעפאניש).

„רוך" (אויבערשלעזיען) — „פאגאן" (לעמבערג) 0:1 (0:0)

לעמבערג, 21 (טעלעפאניש).

„טשארני"—„יוטשענקא" (קראקא) 2:3

קראקא, 21 (טעלעפאניש).

„וויסלא" — „לעגיא" (ווארשא) 0:1.

ארום סאקא און וואנזעטי.

טויט-אורטייל אויפ'ן גובערנאטאר פולער. — היינט ווערט ענטשיידען דער גורל. — ווייטערע באמבען-אויפרייסען. — דעמאנסטראציעס אין א רייה שטעט און לענדער.

לאנדאן, 21. (ספ. טעל.) דער סעקרעטאר פון גובערנאטאר פולער מיילט מיט, אז צו פולער זענען אנגע-קומען אנדערטהאלבען מיליאן פראטעסט-דעפעשען. צווישען זיי פיל מיט טויט - דראהונגען פאר פולער'ן אויב דער טויט-אורטייל וועט אויסגעפיהרט ווערען.

באסטאן, 21. (ספ. טעל) מארגען (היינט) מאנטאג 6 א זייגער פארנאכט וועט פולער נאך א בעראטונג מיט די מיטגלידער פון העכסטען טריבונאל ארויסטראגען דעם ענטגילטיגען בעשלוס וועגען גורל פון סאקא און וואנזעטי.

בערלין, 21. (ספעצ. טעל.) 12 בייגאכט זענען פארגעקומען גרויסע קאמוניסטישע פראטעסט-דעמאנסטרא-ציעס געגען אויספיהרען דעם אורטייל איבער סאקא און וואנזעטי. די דע-מאנסטראנטען האבען געוואלט צוקומען צו דער אמעריקאנישער אמבאסאדע, ס'איז געקומען צו א צוזאמענשטויס מיט דער פאליציי. וועלכע איז בע-ווארפען געווארען מיט שטיינער, פון ביידע צדדים זענען פערהאן פערוואונ-דעטע.

מאסקווא, 21. (ספ. טעל.) אין מאסקווא, לענינגראד און ניזשני נא-ווגאראד זענען פארגעקומען גרויסע פראטעסט-דעמאנסטראציעס, אין וועלכע ס'האבען אויך אנטיילגענומען די אמע-ריקאנער סטודענטען, וואס וויילען איצט אין רוסלאנד.

בוענאס-איירעס, 21. (ספ. טעל.) פון היינט 12 בייגאכט הויבט זיך אן אן'אלגעמיינער פראטעסט-שטרייק, וועלכער וועט דויערן 24 שעה עס וועלען אויך שטרייקען די וואסער-ליימונג, עלעקטריע און גאז-אנשטאלט.

ניו-יארק, 21. (ספ. טעל.) די שטאט איז שטארק בעוואכט. אלע צוגען, אונטערערדישע באהנען און מלוכה-געביידעס ווערט שטארק געהיטען.

באסטאן, 21. (טעלעג. טעל.) פון נעכטען 7 אין אווענד קומען דא פאר אונרוהען, די גאסען זענען בעוואכט פון הונדערטער פאליציאנטען. די דע-מאנסטראציעס און פערזאמלונגען האבען נישט אויפגעהערט ביז 2 ביינאכט. די דעמאנסטראנטען האבען געוואלט צוקומען צו דער וואוינונג פון גובער-נאטאר פולער, די פאליציי האט אבער נישט צוגעלאזט און אפילו נישט גע וואלט צולאזען קיין דעלעגאציע. ס'איז געקומען צו א צוזאמענשטויס, בעת וועלכען עס זענען פערוואונדעט געווא-רען 8 פאליציאנטען און פיל דעמאנ-סטראנטען. עס זענען אויך געמאכט געווארען פיל ארעסטען, עס זענען פו-נאנדערגעטיילט געווארען פראקלאמא-ציעס מיט א טויט-אורטייל פאר'ן גו-בערנאטאר פולער.

נעכטען האבען אויפגעריסען דריי באמבעס: 1 פאר דער פאליציי-בעאמ-טע, די צווייטע פאר'ן גובערנאטארס הויז און די דריטע פאר'ן טעאטער.

איז לאטעריע-האנדעל פון

בריטשטיין נארוטאוויטש 31

קען מען אלע טאג בחנם נאכזעהן די אפיציעלע טאבעלע און ס'ווערען אויסגעצאהלט אלע געווינסען. לאסען צו דער 1-טער קלאס שוין צו בעקומען.

מיט אכטונג בריטשטיין,

נארוטאוויטש 31.

780

Gimnazjum Męskie

z prawami gimnazjów państwowych

L. SZAKINA,

984

w Łodzi, Piotrkowska 18.

די קאנצעלאריע איז אפען טעגליך פון 10 ביז 1 און פון 5 ביז 7 אווענד.

רעסטאראן „METROPOL"

מאניושקי 1, טעלעפאן 11-04

היינט און טעגליך פון 7 ביז 11 אין אווענד

אווענד-ברויט פון 3 געננ 2 זל.

טעגליך ארטיסטישע אויפטריטען און דאנסינג

וואר הנונגעז

בעשטעהענד פון אייניצעלנע שטובען, שטובען און קוכען און 2 שטובען און קוכען מיט אלע בעקוועמליכקייטען אויף באזארנע 7 איז פון

זאפארט צו פערמיטען.

צו ערפאהרען ביי שטיינשניידער, פולנאצנע 12 פון 4 ביז 6 נאכמ. טעלעפאן 30-96.

686

געשלאסען די רעכט-שוץ-קאנפערענץ.

נחום סאקאלאוו געוועהלט אלס פרעזידענט.

פארהיסטעו-רעמאקראטען מיט נאמבערג און שאבאר בראש פערלאזען די קאנפערענץ

צירך, 21 (טעלעגראפיש דורך יט"א) אויף דער פארלעצטער זיצונג פון דער רעכטס-שוץ-קאנפערענץ האט דער אמעריקאנער דעלעגאט לעא וואלפסאן זיך אפגעשטעלט אויף די לעצטע אנטי-יודישע עקסצעסען אין רומעניען, בפרט אין בוקאווינא. ער האט פארגעשלאגען ארויסצושיקען א דעפעשע צום רומענישען פרעמיער בראטיאנו מיט א פאדערונג, אז ער זאל אנגעמען שטרענגע מיטלען צו פערהיטען פון ווייטערע עקסצעסען און באשטראפען די שולדיגע.

ריכטער הארטמאן פון ניו-יארק האט געהאלטען א טעמפעראמענטפולע רעדע וועגען דער לאגע פון די יודען אין רומעניען. די לאגע ווערט דארט אלץ טרויעריגער, נישט קוקענדיג אויף אלע פערשפרעכונגען פון די מלוכה מענער. דער ניי-געוועהלטער עקזעקוטיוו װעט מוזען שענקען פיל אויפמערקזאמקייט דער לאגע פון די יודען אין רומעניען.

נאכדעם זענען פארגעלעזען געווארען א רייהע באגריסונגען פון ריכטער יוליאן מאק, וועלכער דריקט אויס זיין טיפסטע סימפאטיע פאר די ארבייטען פון דער קאנפערענץ, פון שלום אש, פון ראזאוו, הרב רובינשטיין, דעפ. ראבינזאן א. אנד. א לאנגע רעדע האט געהאלטען ראבינער סטעפאן וויז, די מינדערהייטס-רעכט זענען ביז איצט נישט פערווירקליכט געווארען, הגם זיי זענען גאראנטירט געווארען אין די מינדערהייטס - פראקטאטען. מ'דארף אבער נישט פערלירען דעם מוט און ווייטער קעמפען פאר די רעכט. די צייט פון געהיימער דיפלאמאטיע און שתדלנות זענען שוין פאריבער. ער שטעלט זיך אפ אויף די אסימילאטארען, וועלכע האבען געטון א גרויסען פעהלער, אפ-ווארפענדיג די איינלאדונג אנטיילצונעהמען אין דער קאנפערענץ.

צירך, 21. (יטא טעלעגראפיש) אויף דער זיצונג פון דער עקזאקאמי-שער קאמיסיע האט ד"ר טענענבוים פון אמעריקא פארגעשלאגען א רעזאלוציע געגען דער פאליטיק וואס ווערט גע-פיהרט אין א רייהע מלוכות ארויסצו-שטויסען די יודען פון פערשידענע ווירטשאפטליכע געביטען.

פראג. לאווערסאן האט פארגעשלא-גען נאך א רעזאלוציע וועגען דער בירגערשאפט-פראגע, ווייל די בעשטי-מונגען פון די שלום-טראקטאטען ווע-רען נישט אויסגעפיהרט. ד"ר א. פעט-ריקאווער האט געהאלטען א רעפעראט וועגען די מלוכה-לאטע און פארגעשלא-גען אנצונעהמען שריט אויף צו שאַ-פען אן אינטערנאציאנאלע פעראייני-גונג פון די מלוכה-לאטע.

צירך, 21. (טעלעגראפיש דורך י.ט.א) בעת דער בעהאנדלונג פון דער שפראכען-פראגע אין די שולען אויף דער יודישער רעכט-שוץ-קאנפערענץ, איז ענטשטאנען א ליידענשאפטליכע דיסקוסיע, אין וועלכער ס'האבען זיך בעטייליגט: ה. ד. נאמבערג, אוסישקין, יעפראיקין און אנד.

דער פארשלאג פון ה' העלמאן (ריגע), וועלכער בעטאנט אויסדריקליך, אז נאר יודיש און העבראיש דאר-פען זיין די הויפט-שפראכען אין די יודישע שולען, איז אפגעווארפען גע-ווארען. הויפטזעכליך מיט די שטימען פון די אמעריקאנער דעלעגאטען.

דאן האבען די פארשטעהער פון די פאלקיסטען און דעמאקראטען: נאמ-בערג, שאבאד און טשערניכאוו (ווילנע) און פינקעלשטיין (קאוונע) פערלאזען די קאנפערענץ.

דאגעגען זענען געבליבען: פראפע-סאר דובנאוו און יעפראיקין, וועלכע האבען אנטיילגענומען אין די בערא-טונגען ביז צום סוף.

צירך, 21. (יט"א טעלעגראפיש). נאך דער זיצונג פון דער עקאנאמי-שער קאמיסיע איז פארגעקומען א פלע-נארע זיצונג. מ. מ. אוסישקין האט פארגעשלאגען אנצונעהמען א פראטעסט געגען די פערפאלגונגען אין סאוויעט-רוסלאנד געגען יודען בפרט געגען די ציוניסטען. דער פארשלאג האט ארויס-גערופען א ליידענשאפטליכע דיסקוסיע.

די אמעריקאנער דעלעגאטען פיש-מאן און הארטמאן האבען פארגעשלא-גען ארויסצושיקען אן אויפפאדערונג צום רומענישען פרעמיער בראטיאנו אפצושטעלען די עקסצעסען געגען די יודען. די רעזאלוציע איז אנגענומען געווארען.

נאכדעם האט לואי ליפסקי פארגע-שלאגען צו וועהלען אן עקזעקוטיוו. אין פרעזידיום — אלס פרעזידענט נחום סאקאלאוו און אלס מיטגלידער: לעא מאצקין, וויז, הרב הכולל חיות, פראפ. שמעון דובנאוו, דעפ. גרינבוים. דער פארשלאג איז איינשטימיג אנגענומען געווארען. דער גענעראל-ראט וועט בע-שטעהן פון 21 אמעריקאנער, 10 פון פוילען און 20 פון איבריגע לענדער. אין עקזעקוטיוו זענען אריין דאס אויס-גערעכענטע פרעזידיום, דעפ. פארב-שטיין, איגנאש. וו. טיאמקין, ד"ר מאר-גוליס, דעפ. רייך, דעפ. ראבינזאן 1 פלאץ איז געלאזט געווארען פאר אמע-ריקא.

די קאנפערענץ האט בעשלאסען צו שטעהן אין פערבינדונגען און בעטיי-ליגען זיך אין די ארבייטען פון די אינ-טערנאציאנאלע ארגאניזאציס, פאר די אינטערעסען פון די נאציאנאלע מינ-דערהייטען. די קאנפערענץ האט אויס-געדריקט איהר ווארימען דאנק און אנערקענונג דעם קאמיטעט פון די יודי-שע דעלעגאציעס און דעם אמעריקאנער קאנגרעס און בפרט די ה"ה לעא מאצקין און כטנסאן וויין פאר די דורכגעפיהר-טע ארבייטען.

נאכדעם האבען געהאלטען שלוס רע-דעס פראפ. ש. דובנאוו, מ. מ. אוסיש-קין, לואי ליפסקי, פראפ. ד"ר חיות, דעפ. גרינבוים, דעפ. ל. רייך, ראבינער ד"ר נוראק, ראבינער ד"ר וויז און אנדערע. דאס לעצטע ווארט האט גע-האט נחום סאקאלאוו, וועלכער האט ערקלערט, אז די בעראטונגען פון דער קאנפערענץ ווערען פעשלאסען און דער עקזעקוטיוו וועט צוטרעטען צו פראק-טישע ארבייט פאר'ן דערגרייכען די פערווירקליכונג פון די בירגערליכע און נאציאנאלע רעכט פון די יודען.

DR PRYBULSKI

זאמענהאָף 3, טעלעפאָן 25-38

צוריקגעקעהרט.

פענעריש און האר - הויט - קראנקהייטען, מענער-שוואכע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-ליכט (האר-אויספאל), רענטגען-שטראהלען.

יעדען טאג פון 9—1 און פון 4—8 אווענט

דאמען: פון 4—5 נאכם.

א ספעציעלער ווארטע-זאל פאר פרויען.

א דיסקוסיע וועגען אונגארישען אנטיסעמיטיזם אין אמעריקאנער אינסטיטוט פאר פאליטיק.

ניו-יארק. (יט"א). אין וויליאמס-טאון, שטאט מאסאטשוסעטס, איז די טעג אבגעהאלטען געווארען א בערא-טונג פון אמעריקאנער אינסטיטוט פאר פאליטיק אין וועלכער עס האבען זיך בעטייליגט מעהר ווי 200 מיטגלידער פון אינסטיטוט, מאהרסטענס אוניווער-זיטעט-פראפעסארען ווי אויך פארשטע-העד פון די אויסלענדישע פאליטיקער.

צווישען די אנוועזענדע איז אויך געווען דער פערטרעטער פון ענגלאנד סער ארטור ווילערט, פערטרעטער פון איטאליען גראף טעארצא און אלס פאר-שטעהער פון דייטשלאנד ד"ר ריינהאלד פראפ. סטענסער האט אין זיין רעפע-ראט: דיקטאטור געגען דעמאקראטיע אין איראפא" זיך בעשעפטיגט אויס-פיהרליך מיט דער פראגע פון אנטיסע-מיטיזם אין אונגארן.

נאכ'ן רעפעראט פון פראפ. סטענסער האט גענומען דאס ווארט דער פאר-שטעהער פון דער אונגארישער געזאנדט-שאפט אין וואשינגטאן פעלעני און האט זיך בעמיהט צו פערטיידיגען די האנד-לונג פון דער אונגארישער רעגירונג, די הויפט-ווארצלען פון אנטיסעמיטיזם אין אונגארן שטעקען לויט זיין מיינונג אין דער שלעכטער עקאנאמישער לאגע פון לאנד און אויך צוליב דער גרויסער צאהל יודען אין די באלשעוויסטי-שע רייהען. רעדענדיג וועגען „נומע-רוס קלאוזוס" האט פעלעני פעסטגע-שטעלט, אז דאס איז נאר א צייטווי-ליגער מיטעל, וואס וועט אפגעשאפט ווערען ווי נאר די ווירטשאפטליכע בע-דינגונגען וועלען זיך בעסערן. דורך איינפיהרען דעם „נומערוס קלאוזוס" האט די רעגירונג אבגעהיטען די יודען פון נאך ערגערע פאלגען. דער אנטי-סעמיטיזם אין אונגארן האט געענדיגט פעלעני, איז אן איבערגעהענדע ערשיי-נונג און וועט מיט דער צייט פער-שווינדען.

אנ„אונגארא" אין רומעניע.

דער דעפעשען-אויסטויש צווישען רומענישען אויסערן-מיניסטער טיטולעסקו און ה' לוסיען וואלף.

לאנדאן (י.ט.א.) דער רומענישער אויסערן-מיניסטער טיטולעסקו האט אי-בערגעשיקט צום סעקרעטאר פון דעם „דזשאינט פאריין קאמיטעט" ה' לוסיען וואלף א דעפעשע, אין וועלכער ער שרייבט: „איך בעשטעטיג דעם ערהאל-טען פון אייער בריף פון 6 יוני אין צוזאמענהאנג מיט אייער ווערטפולער קארעספאנדענץ מיט'ן אויסערן מיניס-טעריום. איך איל זיך אייך מיטצוטיי-לען, דאס דער בריף וואס בעהאנדעלט ווערען אין דער גאנצער אויפמערק-זאמקייט, גלייך ווי אלע אייערע מיט-טיילונגען. גלייכצייטיג בעט איך אייך מיטצוטיילען, דאם די פערשטענדיגונג, וואס די רומענישע רעגירונג האט גע-שלאסען מיט די פארשטעהער פון דער יודישער בעפעלקערונג, איז דער בעס-טער בעוויז, אז די רעגירונג שטרעבט אויפריכטיג צו פערווירקליכען א פול-קאמען שלום צווישען אלע בירגער פון לאנד".

ה' לוסיען וואלף האט אין נאמען פון „דזשאינט פאריין קאמיטע" טעלע-גראפיש אפגעענטפערט דעם רומענישען מיניסטער, און צווישען אנדערען גע-שריבען: „מיט גרויס צופרידענהייט האָ-בען מיר אויפגענומען די ידיעה וועגען דער פערשטענדיגונג צווישען דער רומענישער רעגירונג און דער יודישער געמיינשאפט, וואס גיט די בעסטע גא-ראנטיע פאר'ן סאציאלען פרידען, צו וועלכען מיר האבען אלע מאל גע-שטרעבט".

דער צוזאמענפאהר פון „אגודת ישראל" אין דייטשלאנד.

בערלין. (י. ט. א.) דעם 14. אוי-גוסט איז אין בערלין געעפענט געווא-רען דער צוזאמענפאהר פון „אגודת ישראל" אין דייטשלאנד. אין צוזאמענ-פאהר האבען זיך בעטייליגט 60 דע-לעגאטען. צווישען די דעלעגאטען זענען אויך געווען פיל יוגענד-פארשטעהער. פאר דער עפענונג פון צוזאמענפאהר איז פארגעקומען אין ארץ ישראל א בעראטונג.

דער צוזאמענפאהר איז געעפענט געווארען דורך ה' גאמפריד גאלדשמידט פון האלבערשטאט. אלס פארזיצער איז אויסגעוועהלט געווארען ה' יעקב ראָ-זענהיים פון פראנקפורט. נאך א קור-צער דיסקוסיע איז אלס זיץ-ארט פון דער „אגודה" אין דייטשלאנד בע-שטימט געווארען האמבורג. הרב ד"ר פנחס קאהן פון דער ווינער אגודה-צענטראלע האט אין א לענגערן רע-פעראט געגעבען אן איבערבליק איבער דער לאגע פון אגודת-ישראל אין פער-שידענע לענדער. דער רעפערענט האט אנגעוויזען, אז נישט קוקענדיג אויף די פערשידענהייטען צווישען בעזונ-דערע לענדער פון פוילען האט די „אגודה" אין פוילען געפיהרט א גע-מיינזאמען טעטיגקייט און האט דער-גרייכט בעדייטענדע פאליטישע ער-פאלגען, בעת די קהלה-וואהלען. א גע-וויסע בעדייטונג, האט דער רעפערענט אונטערגעשטראכען, האט אויך די גוטע בעציהונג פון דער איצטיגער פוילישער רעגירונג צו „אגודת ישראל".

אין טשעכאסלאוואקיי האט די אגודה או פערצייכנען געוויסע וואהל-ערפאל-גען. די אמעריקאנער ארטאדאקסען לייסטען פיל פאר דער „קרן התורה". אין ארץ-ישראל איז א דאנק די בע-מיהונגען פון דער „אגודה" דערגרייכט געווארען, אז דער נייער קהלות סטא-טוט גאראנטירט די רעליגיעזע פרייהייט און די רעכט פון תורה-טרייען יודענ-טום.

עס איז אן ערפרייענדע ערשיינונג, דאס א דאנק דער אנוועזענהייט פון גערער רבי אין ארץ ישראל איז געלונ-גען צו בעזייטיגען די טיפע געגענזאַ-צען, וואס האבען דארט געהערשט און ברענגען צו איינהייטליכקייט. דער רע-פערענט האט אונטערגעשטראכען, אז צוליב די איינגעארטיגע פאליטישע פערהעלטנישען דארף פאר יעדע לאנד-ארגאניזאציע איבערגעלאזט ווערען א ווייטגעהענדע זעלבסטשטענדיגקייט, דאך דארף מען פעסטשטעלען, דאס די צו-זאמענארבייט פון די בעזונדערע לאנד-ארגאניזאציעס מיט דער ווינער צענ-טראלע איז צופרידענשטעלענד.

א בעריכט וועגען דער ארץ-ישראל-ארבייט האט אבגעגעבען דר. סאלאמאן עהרמאן. דאס ארטאדאקסישע שול-וועזען אין ארץ-ישראל האט געליטען פון געלד מאנגעל לעצטענס אבער האט מען זיך בעמיהט אויסצאהלען די לעה-רער דעם פולען געהאלט. די צאהל שולען פערגרעסערט זיך.

אין דער דיסקוסיע זענען געמאכט געווארען פערשידענע אנווייזונגען פאר דער צוקונפטיגער ארבייט. עס זענען בעהאנדעלט געווארען פראגען פון דער יוגענד - בעוועגונג, מאטעריעלער הילף, „שומרי שבת", די אסט-יודען-פראגע אין דייטשלאנד, די אגודה-פרעסע א. א. פיל פארשלאגען זענען איבערגע-געבען געווארען דער ניי-געוועהלטער פערוואלטונג צו בעארבייטען. עס איז בעשלאסען געווארען צונויפצורופען אין יאהר תרפ"ח א צווייטען צוזאמענפאהר וואס זאל געוויי בעטראכטען די אגנע-מערקטע פראגען.

„נייער פאלקסבלאט“

לאדז. 22. אויגוסט 1927

לטובה

די פעראייניגטע שטאטען פון אייראפע.

לעצטענס איז אנגעקומען א ידיעה, אז דער שפאנישער אמבאסאדאר אין וואשינגטאן האט געלאזט וויסען דער אמעריקאנער רעגירונג, אז שפאניען איז גרייט איינצוגעהען אויפ'ן פלאן פון פעראייניגטע שטאטען פון איירופא און צו ווערען דער ערשטער מיטגליד פון אזא נייעם אויבערשטאט.

שפאניען האט אפילו גרייט אלע איינצעלהייטען פונ'ם פלאן. די נייע פעראייניגטע שטאטען פון איירופא דארפען זיך אונטערשיידען פון די פעראייניגטע שטאטען פון אמעריקא דערמיט, וואס די איירופעאישע פאליטישע ארגאניזאציע וועט זיין זעהר א לויזע. די איינצעלנע שטאטען, וואס וועלען געהערען צום פערבאנד, וועלען האבען פיל מעהר זעלבסטשטענדיגקייט, ווי די איינצעלנע שטאטען אין דער אמעריקאנער פעראייניגונג. נאך מעהר, ס'וועט באנישט געמיינט ווערען פון דער אומאפהענגיגקייט פון יעדען באזונדערען שטאט, אלא וואס — אלע שטאטען צוזאמען וועלען האבען איין ארמעע און איין פלאט און די דאזיגע באוואפענטע מאכט וועט באנוצט ווערען נישט פאר מלחמה פון איין שטאט געגען דעם אנדערען, ווי איצט, נאר פאר אלגעמיינער פערטיידיגונג געגען א דרויסענדיגער געפאהר...

אויפ'ן ערשטען בליק איז נישט קלאר, פארוואס גראד די שפאנישע רעגירונג זאל אנהויבען פראכטען וועגען אזא נייער פעדעראציע פון שטאטען און פארוואס זי זאל באפעלען פאר גויטיג צו ציהען די אויפמערקזאמקייט פון אמעריקא. נאר די אורזאכען זענען נאך אלעמען נישט ווייט צו געפינען.

ערשטענס, דארף מען אין זין האבען, אז שפאניען האט זיך לעצטענס באפונען בעליידיגט אויף דער פעלקער-ליגע פארוואס מ'האט איהר, שפאניען נישט געגעבען קיין פלאץ אין הנהלה-ראט, און ס'לעבט זיך דערפאר אויף דעם שכל, אז גראד שפאניען זאל איצט טראכטען וועגען א פלאן, וואס זאל זיין א קאנקורענט פון דער פעלקער-ליגע.

צווייטענס, איז אמעריקא דאך די הויפט געגנערין פון דעם פעלקער-בונד און ס'איז לאגיש, אז די מדינה וואס האט א פלאן, וואס קען אפשוואכען די פעלקער-ליגע, זאל זיך ווענדען צו אמעריקא.

דערווייל איז מען אויסען, פערשטעהט זיך, צו שעדיגען נאר דער פעלקער-ליגע, נאר אויסלאזען קען זיך גאר א גרויסע טובה פאר דער אידעע פון דער פעדעראציע פון שטאטען. אויב שפאניע'ס פארשלאג זאל נישט אויפמאן מעהר ווי נאר פאפולער מאכען דעם געדאנק פון פעראייניגטע שטאטען פון איירופא, וועט עס מעהר אויפטאן פאר דעם שלום פון דער וועלט, ווי דעם שאדען וואס די אפשוואכונג פון דער פעלקער-ליגע-אידעע קען ברענגען.

נ. י. ט.

Dr. med. H. LUBICZ
צעגעלניאנא 43, טעל. 41-82.
ספעציאליסט פאר אויג, הענער-ווייטיק און מאגען-שוואכע קראנקהייטען. 8-9
מיט העלאנגאקטערי-לאמפען (אולטרא-ויאלעט)
נעמט אן פון 8—10 און פון 5—8 אווענד.

Dr. med. H. NADEL
פיעטריקאווער 17
ספעצ. פון אנערלאכע קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט.
נעהמט-אן פון 4 — 6 אין אווענד

ווי אזוי די ליטווישע רעגירונג זארגט פאר יודען.

עס איז שוין אריבער בערך א יאהר, זייט די גרופע סמעטאנא-וואלדעמאראס איז געקומען צו דער מאכט און מ'קען שוין דריבער מאכען א שטיקעל סך-הכל וועגען דער לאגע פון די ליטווישע יודען נאך דער איבערקערעניש.

דוכט זיך, אז פון קיינעם האבען נאך די יודען נישט געחלומט אזוי פיל קאמפלימענטען, ווי פון סמעטאנא און וואלדעמאראס אין די צייטען פון זייער ירידה, און דאך האבען די יודען זייער אויפשטייג באגעגענט פעסימיסטיש, און ס'ווייזט זיך ארויס, אז זיי זענען געווען גערעכט.

אין דער גאנצער צייט פון דער ליטווישער זעלבסטשטענדיגקייט האבען זיך די יודישע פאליטישע פיהרער אנגעשטיצט אויפ'ן צד פון דער ליטווישער דעמאקראטיע און ווי ס'איז באקאנט, האט די שטעלונג פון די יודישע פיהרער ביי די לעצטע סיים-וואהלען (אין מאי 1926) אפגעהאלטען א פאלשטענדיגען נצחון אויף דער יודישער גאס. די יודען האבען געשיקט אין סיים נאר דעמאקראטיש-געשטימטע פארשטעהער פון די אנדערע גרופען ווי „אגודת ישראל“ און די „הויז-ווירטען“ האבען אין סיים קיין איינציגען דעפוטאט נישט דורכגעפיהרט.

געוועהנליך שטעלען די ליטווישע יודען צו א רעגירונג צוויי הויפט-פאדערונגען: 1) אפהיטען די גלייכבארעכטיגונג און 2) צוריקשטעלען די נאציאנאלע אויטאנאמיע.

היות נאך דער איבערקערעניש איז די נאציאנאל-פאליטישע לאגע אין לאנד געווארען אומקלאהר, איז די צווייטע פאדערונג וועגען צוריקשטעלען די נאציאנאלע אויטאנאמיע ממילא געווארען נישט אקטועל. אויף דעם געביט וואלטען די יודען זיך באנוגענט בלויז דערמיט, וואס די רעגירונג וואלט געלאזען פריי און אומגעשטערט ארבייטען אלע פריוואטע יודישע געזעלשאפטען, וועלכע זענען געשאפען געווארען נאכ'ן חורבן פון דער אויטאנאמיע, כדי צו באפרידיגען די הצטרכות'ן, וועלכע זענען פריהער באפרידיגט געווארען דורך די דעמאקראטישע קהלות.

אבער אויך פון אט די באשיידענע פאדערונגען האט די רעגירונג זיך אויפגעלאכט. אין אנ'עכט סטאליפיניש'ען מאן האט דער פרעמיער וואלדעמאראס אפען ערקלעהרט, אז ער האלט, אז די מינדערהייטען דארפען גאר קיין פאל נישט זאגען קיין דעה אין די ענינים פון דער ליטווישער מלוכה. ד. ה. אז ער אנערקענט פרינציפיעל נישט די גלייכבארעכטיגונג פון די מינדערהייטען. און אלס פועל יוצא פון אט דער טעאריע זענען אפגעזאגט געווארען די שארית הפליטה פון די יודישע באאמטע, עס איז פארארדענט געווארען, אז די יודישע שנאפס-סוחרים זאלען האנדלען אום שבת, עס האבען זיך אנגעהויבען רדיפות קעגען פוילישען שולוועזען א. א. וו. און דאס אלץ איז פארגעקומען אונטער א מינדערהייטען-פארטעפאריטען אקאמפאנימענט פון דער רעגירונגס-פרעסע און פון אפיציעלע מאניפעסטען, אין וועלכע די גלייכבארעכטיגונג פון די מינדערהייטען ווערט דערקלעהרט צו א פרינציפ.

נאך פיל ערגער האט אבער די רעגירונג באהאנדעלט אויפ'ן געביט פון די ספעציעל יודישע רעכט. ווי געזאגט, האבען די יודען פון דער רעגירונג אויף דעם געביט קיין זאך נישט געפאדערט. זיי האבען בלויז געוואלט זי זאל לאזען פריי ארבייטען די פריוואטע יודישע געזעלשאפטען. און אין די ערשטע פינף חדשים פון דער נייער ממשלה האט זיך מאקע אויסגעוויזען, אז זי וועט זיך אין די אינערליכע יודישע ענינים נישט אריינמישען.

אויסגעלאזען האט זיך אבער עפעס אנדערש. אין א שעהנעם פריהמארגען האט די רעגירונג פלוצלינג צוריקגעשטעלט אין קראפט אנ'אלטען, שוין לאנג אוועקגעווארפענעם צארישען געזעץ און האט אויף זיין גרונד פראקלאמירט וואהלען צו די בית-המדרש-פארוואלטונגען, וועלכע דארפען פאקטיש פארוואלטען מיט אלע יודישע מוסדות.

עס איז געווארען קלאהר: די רעגירונג האט זיך געשטעלט אויפ'ן צד פון די, וועמען די יודישע געזעלשאפט האט שוין לאנג פאראורטיילט אין א סך וואהלען — אויפ'ן צד פון די אלטע גבאים און בעלי טאקסעס און זי וויל זיי איצט ווידער ארויפזעצען אויפ'ן קארק פון דער יודישער באפעלקערונג.

כדי מ'זאל קענען פארשטעלען אויף וויפיל די וואהלען זענען אומדעמאקראטיש איז גענוג צו דערמאנען, אז פון די 2000 מתפללים, וואס די גרעסטע קאוונער שוהל — די כאהר-שוהל האט, האבען וואהל-רעכט נאר צוויי הונדערט מיט עפעס מאן! ד. ה. אז פאקטיש האבען וואהל-רעכט נישט אלע מתפללים נאר בלויז „דער מזרח“. אבער אויך נישט דער גאנצער „מזרח“ איז „כשר“. ווייל די וואהל-קאמיסיעס באשטעהן, אין הסכם מיט דער רעגירונגס-אינסטרוקציע, כמעט אויסשליסליך פון אגודה'ניקעס און אסימילאטארען, וועלכע באמיהען זיך שוין, אז די וואהל רעכט פון זייערע געגנער זאלען גע'פסל'ט ווערען.

זעהר כאראקטעריסטיש איז דערביי, אז אלע באוואוסטע אסימילאטארען, וועלכע האלטען אפען זייערע געשעפטען אום שבת און שמעקען קיינמאל נישט אריין אין א בית המדרש, זענען אין די וואהל-רשימות אריינגעטראגען געווארען בעת פרומע יודען, וועלכע דאווענען שטענדיג אין בית המדרש, זענען פון די רשימות אויסגעשטראכען געווארען אונטער'ן תירוץ, אז מ'האט זיי „געכאפט“ דאווענענדיג אין אנ'אנדער בית המדרש נישט אין דעם, וואו זיי האבען די שטענדיגע שטאט.

אין דער פערספעקטיווע איז שוין דעריבער קלאהר דאס בילד, וואסער חורבן די נייע ארדנונג וועט אריינטראגען אין יודישען געזעלשאפטליכען לעבען און איבערהויפט אין די פערשידענע מוסדות.

וואסערע צילען האט געהאט די רעגירונג שטרעבענדיג צוריקשטעלען אויף דער יודישער גאס די ממשלה פון גבאי' און בעל טאקסע?

פון וועלכען זייט מען זאל די פראגע נישט באהאנדלען מוז מען קומען צום באשלוס, אז דא האט געשפילט א ראל בלויז כחם רשעות און דער רצון צו נעהמען נקמה פון דער יודישער דעמאקראטיע. די איצטיגע מושלים, וועלכע קענען גוט די יודישע באפעלקערונג גלויבען נישט, אז די גבאים און בעלי טאקסעס זאלען זיי עפעס קענען העלפען אויף דער יודישער גאס ביי וואהלען. די ליטווישע מושלים ווייסען גאנץ גוט, אז די יודישע מאסען אין ליטע שטעהן קולטורעל פיל העכער פון די ליטווישע און זיי בייטען נישט אלע טאג זייער באציהונג צו פאליטישע פראגען, ווי דאס קען פון דער ליטווישער פויער, וועלכער ווייס נישט, וואס הייסט לעזען און שרייבען.

מעגליך, אז די אגודה'ניקעס האבען טאקע צוגעזאגט דער רעגירונג „גליקען“ אויב זי וועט צוריקשטעלען די צארישע ארדנונג. עס גלויבט זיך אבער קוים, אז די מושלים זאלען אין אזעלכע הבטחות קענען גלויבען. גיכער זענען דא די „אגודה'ניקעס“ די אגענטען — די רעגירונג נוצט פשוט אויס זייער „פירמע“ אלס א מאנטעל צו ווערקען איהר אנטיסעמיטישע פאליטיק.

פאר א זייטיגען מענשען וואס שטעלט זיך נישט פאר, אז אנטיסעמיטיזם אן און פאר זיך, קען באצייכענט ווערען אלס א דרינגענדער מלוכה-ענין, וועט קיינמאל נישט זיין פערשטענדליך פארוואס די איצטיגע ליטווישע רעגירונג האט אזוי געאיילט מיט די וואהלען צו די בית-מדרש-פארוואלטונגען. פערגעסענדיג, אז אין ליטע פעלען ביים איצטיגען מאמענט א סך וויכטיגערע מלוכה-מוסדות: ליטע לעבט שוין חדשים אהן א סיים, הגם די קאנסטיטוציע פאדערט, אז תיכף ווי ס'ווערט פונאנדערגעלאזען א סיים, מוזען באשטימט ווערען נייע וואהלען; דער מעמעלער געגענד לעבט שוין א האלב יאהר אהן לאנדטאג, הגם דאס איז געגען דער אינטערנאציאנאל באשטעטיגטער קאנווענץ און דאס רופט ארויס אינטערנאציאנאלע קאמפליקאציעס: אין ליטע דארפען קירצליך פארקומען וואהלען צו זעלבסטפארוואלטונגען, האט מען שוין לכתחלה געמעלדעט, אז די וואהלען וועלען נישט פארקומען, הגם דאס איז סותר א בפירוש'ן געזעץ.

אנשטאט דעם האט מען אבער באשטימט וואהלען צו בית מדרש-פארוואלטונגען, הגם קיין קאנסטיטוציאנעלער געזעץ האט עס נישט געפאדערט און דער צוריקגעשטעלטער צארישער געזעץ איז סותר די קאנסטיטוציע.

אט אזוי „זארגט“ די ליטווישע רעגירונג פאר די יודען, וועלכע לייגענדיג אן א זייט אלע מלוכה-ענינים...

א. קאונער.

א ווארנונג פאר עמיגראנטען, וואס פאהרען קיין פראנקרייך.

די יודישע צענטראלע עמיגראציע-געזעלשאפט („יעאס“) אין פוילען האט באקומען פון דעם „היאס-יקא“-עמיגדירעקט פאלגענדע מיטטיילונג.

אין צוזאמענהאנג מיט דער שווערער עקאנאמישער לאגע, וואס הערשט איצט אין פראנקרייך, איז די לעצטע צייט פאר אויסלענדער געווארען זעהר שווער צו באקומען דויערנדע וואוינרעכט און צו געפינען דא ארבייט.

פון דער אנדער זייט קאנטראלירט שטרענג דאס ארבייטס-מיניסטעריום די אויסלענדער, וואס זענען געקומען קיין פראנקרייך אהן ארבייטס-קאנטראקטען און לאזט זיי נישט צו צו ארבייט. ווער ס'האט נישט פונ'ם ארבייטס-מיניסטעריום קיין ספעציעלע ערלויבניש צום ארבייטען, ווערט פון דער מאכט באזייטיגט און אפילו באשטראפט. ביי אזא לאגע קענען אפילו די עמיגראנטען, וואס האבען דא געזעצליכע וואוינרעכט, נאר וואס האבען נישט קיין ספעציעלע רעכט אויף פארנעהמען זיך מיט ארבייט נישט געפונען דא קיין שטעלע.

די עמיגראנטען קענען אויך נישט זיך שטיצען אויף דער הילף פון די יודישע הילפס-קאמיטעטען אין פראנקרייך. די הילפס-קאמיטעטען האבען ליידער נישט די נויטיגע מיטלען צו העלפען דעם עמיגראנט.

קומענדיג קיין פראנקרייך אהן מיטלען, אדער אהן די נויטיגע וואוינרעכט און ארבייטס-רעכט פאלט דער עמיגראנט אריין אין א שווערער לאגע.

בעשטעטיגט דעם אורטייל

אויף דער באנדיטען-באנדע אין ארץ-ישראל.

ירושלים (יט"א) דער העכסטער געריכט פון ארץ ישראל האט באשטעטיגט דעם אורטייל אויף די באנדיטען, וועלכע האבען אין חודש מאי באפאלען און בערויבט דעם אנגליקאנישען בישאף אין ירושלים ד"ר רעני איינצס ווען ער איז געפאהרען אין אנ'אויטא קיין ירושלים. צוויי מיטגלידער פון דער באנדע זענען פאר'משפט געווארען צום טויט און דער דריטער אויף 13 יאהר שווערע תפיסה.

דאס געריכט האט אויך פאר'משפט צו באצאהלען 250 פונט ענטשעדיגונג דער אלמנה פון שאפער, וואס איז בעת'ן אנפאל דער'הרג'ט געווארען.

דער „בעריהמטער העלד“ מוראשקא

ערקלערט זיך אין ליבע צום יודישען פאלק

ער האט אויך חשק אויף א... יודישען פאסטען.

דער טרויעריג-בעריהמטער „העלד“ מוראשקא, וועלכער געפינט זיך לעצטענס אין באראנאוויטש, האט געהאט א לענגערען שמועס מיט א יודישען זשורנאליסט און — אויסגעדריקט זיינע ליבע געפיהלען צום יודישען פאלק...

מוראשקא האט זיך אויך געמאטערט צו איבערצייגען דעם זשורנאליסט, אז ער איז א סאציאליסט און באגינסקי'ן מיט וועטשארקעוויטש'ן האט ער אין זיין צייט געשאסען, נישט דערפאר, וואס זיי זענען געווען קאמוניסטען, נאר דערפאר, וואס זיי, אלס פאליאקען, האבען פערדאמט פוילען...

צום סוף האט ער זיך אויך געקלאגט אויף דעם, וואס מ'האט איהם באשטראפט מיט'ן צונעהמען זיינע בירגער-רעכט און ער קען צוליב דעם נישט באקומען קיין פאסטען און ער האט צוגעגעבען, אז אויב איהם וועט נישט געלונגען צו באקומען א פריוואטען-פאסטען, וועט ער איידער שטארבען פון הונגער, זיך בעסער אריינלאזען א קויל אין קאפ...

ווי מיר פערשטעהען אלזא פון דעם שמועס, איז מוראשקא'ס כוונה געווען צו באקומען א פאסטען ערגעץ ביי א יודען. איצט אבער, ווי די צייטונגען שרייבען, אז ער האט זיך שוין איינגעארדענט אין זאקאפאנע, וועט ער שוין מסתמא אזוי גיך קיין זעלבסטמארד נישט באגעהען...

ווענען אנ'אויסשטעלונג פון מאקס ליבערמאנ'ס ווערק אין פאריז.

פאריז (יט"א) די רעאקציאנערע פראנצויזישע צייטונג „ל'אקציאן פראנצעז“ טיילט מיט, אז דער בילדונגס-מיניסטער הערי(א) האט בדעה איינצוארדנען אין פאריז אין די זאלען טיילערי אנ'אויסשטעלונג פון מאקס ליבערמאנ'ס ווערק. די ראיאליסטישע צייטונג פרעסט שארף ארויס געגען דעם פראיעקט און דערמאנט, אז ליבערמאן האט אין אנהויב פון קריג אונטערגעשריבען דעם באקאנטען מאניפעסט פון די דייטשע אינטעלעקטועלע.

דער ראט פון נאציאנאלען מוזייען זאל זיך האבען אויך ארויסגעזאגט געגען דער געפלאנטער אויסשטעלונג. דאך אבער וועט די אויסשטעלונג איינגעארדענט ווערען.

נייער פאָלקסבלאַט
22 אויגוסט 1927.

דאס לאָדזער לעבען

נייער פאָלקסבלאַט
22 אויגוסט 1927.

22
מאָנטאָג
כד
אב תרפ"ז

אויגוסט
זון-אויפגאַנג 4.28
זון-אונטערגאַנג 6.49
לענג פון טאָג 13, 12

"סאָוופּאָלטאָרג" חענעו לאָדזער סחורות.

(–) נעכטען זענען קיין לאָדז געקומען, אונאָפיציעל דעלעגאַטען פון „סאָוופּאָלטאָרג". די דעלעגאַטען האָבען בדעה זיך צו באַקענען מיט די פּרייזען אויפ'ן לאָדזער מאַרק; דערביי אינטערעסירען זיי זיך הויפּטזעכליך מיט בוימוואָלענע סחורות און וויסוואַרג.

די פאָרשטעהער פון דער סאָוויעטי־שער מיסיע וועלען באַזוכען אַ ריי לאָדזער פאַבריקען, כדי זיך צו באַקע־נען מיט לאָדזער אויסאַרבייטונגען. ביים שליסען טראַנזאַקציס זאָלען די פאָרשטעהער פון „סאָוופּאָלטאָרג" רעגו־לירען די צאָהלונגען מיט 50 פּראָצענט מזומן און דאָס איבעריגע מיט 3־חדשים־דיגע וועקסלען.

לאַנדווירטשאַפטליכע אויסשטעלונג.

(–) די וואָיעוואָדזשאַפט האָט באַ־קומען די מיטטיילונג, אַז די לענטש־צער לאַנדווירטשאַפט־געזעלשאַפט אָר־דנעט איין פון 30. סעפּטעמבער ביז'ן 3. אָקטאָבער אַן אויסשטעלונג. אויף דער אויסשטעלונג וועלען זיין עקספּאָנאַטען פון לאַנדווירטשאַפט, גערטנעריי און דאָרפישען בוי־וועזען.

דאָס לאַנדווירטשאַפט־מיניסטעריום און אַ ריי לאַנדווירטשאַפטליכע פער־איינען און געזעלשאַפטען האָבען באַ־שטימט געלד־פּרעמיעס און עהרען־פּרי־זען פאַר די בעסטע עקספּאָנאַטען.

די אויסשטעלונג וועט באַזוכט ווע־רען דורך פאָרטרעטער פון מיניסטע־ריום און וואָיעוואָדזשאַפט.

פערשידענעס.

(–) אין דער פאַרגאַנגער וואָך זענען אין דער קהלה ערלעדיגט געוואָרען פאָרמאַליטעטען פאַר 49 טויט־פעלען, 54 געבורטען, 30 חתונה־אַקטען און 2 גט'ן.

מיטינג פון לעדער־אַרבייטער.

(§) נעכטען איז אין טעאַטער „פּאָ־לאַ" פאָרגעקומען אַ גרויסער מיטינג פון די לעדער־אַרבייטער. צו דעם מי־טינג איז געקומען אַלס דעלעגאַט פון וואַרשע ה' לעשניעוויטש.

נאָך אַ לענגערער דיסקוסיע איז אָנ־גענומען געוואָרען אַ רעזאָלוציע, אַז דער לעדער־אַרבייטער־פאַראיין זאָל אַרויסשטעלען הויכע־פאָדערונגען.

ווען דער עולם איז זיך שוין פונאַנ־דער געגאַנגען, האָט אַ פּריילין גע־וואָלט האַלטען אַ רעדע פאַר דעם עולם זי איז אַרעסטירט געוואָרען און אַפּגע־שיקט געוואָרען אין דער פּאָליציי קאָ־מענדע.

נאָך פּיפּצעהן טויזענד זלאָטעס אַרוים אין לאָדז.

אין 8 טען טאָג פון דער ציהונג פון דער מלוכה־לאָטעריע איז אַרויס ביים קאָלעקטאָר ברייטשטיין געוואָנען געווי־נס אַ 15.000 זל. אויפ'ן נומער 4412.

דאָס איז שוין דער דריטער געווינס וואָס ווערט געוואונען אין דער דאָזי־גער לאָטעריע.

אין די אַפּטייקען.

היינטיגע נאַכט־דיזשורען.

(§) היינט נאַכט דיזשורירען פאָל־גענדע אַפּטייקען: פ. וואָיטשיצקי (נאַ־פּיורקאָווסקע 27), וו. דאַניעלעוויטש (פּעטריקאָווער 127), מ. איליניצקי און י. צימער (וואָלטשאַנסקע 37), ליפּוויטש־צער (פּלאַץ וואָלנאָשטשי 2), י. האַרט־מאַן (מלינאַרסקאַ 1), י. קאַהאַנע (אַלעק־סאַנדראָווסקע 80).

ערב די וואַהלען צום נייעם לאָדזער שטאָט־ראַט

ווי האַלט עס מיט'ן אַלטען שטאָט־ראַט?

נאָכדעם ווי דער וויצע־וואָיעוואָדע לצווי־צקי האָט צוגעשיקט דעם מאַגיס־טראַט אַ בריף וועגען פאָרגענדערלאָזען דעם שטאָט־ראַט און וועגען די וואַהלען פון אַ נייעם שטאָט ראַט, איז ענטשטאַ־נען פאָלגענדע פראַגע:

צי וועט דער אַלטער שטאָט ראַט זיך ווייטער צוזאַמענקומען און אָננעהמען באַשלוסען ביז דער נייער שטאָט־ראַט וועט זיך קאָנסטיטואירען אָדער דער שטאָט־ראַט איז שוין אויפגעלעזט.

דער לייטער פון זעלבסטפערוואַל־טונגס־דעפּאַרטאַמענט ביי דער וואָיע־וואָדזשאַפט האָט אין אַ געשפּרעך ער־קלערט, אַז דער שטאָט־ראַט קען זיך מעהר נישט צוזאַמענקומען. ווען אַזאַ פאַל זאָל פאָרקומען, וועט די מאַכט אַנולירען די אָנגענומענע באַשלוסען.

דאַנגעגען דער וויצע־פּרעזידענט וואָ־יצוואַדזקי ערקלערט, אַז די זיצונגען פון שטאָט־ראַט וועלען ווייטער פאָר־קומען נאָרמאַל ביז צו די נייע וואַהלען.

* * *

דער דעפּ. כאַנדזינסקי האָט אין נעכ־טיגען „ראָזוואָי" פאַרעפענטליכט אַן אויפרוף צו די „נאַראָדאָוע" פּאָליטיקען, אַז צו די וואַהלען פון שטאָט ראַט זאָל געבילדעט ווערען איין פּויליש נאַצי־יאָנאַלע ליסטע.

נעגרינדעט וואַהל־קאָמיטעטען.

(-) אויף דער יודישער גאַס שמעקט שוין איצט גאָר שטאַרק מיט וואַהלען. מ'האַלט שוין אַ בעראַטונגען, מ'פּיל־פּול'ט זיך שוין און מ'טראַכט שוין וועגען – מאַנדאַטען.

ווי מיר דערוויסען זיך, האָבען זיך שוין געשאַפען אין לאָדז קאָנסטיטואירט 2 וואַהל־קאָמיטעטען: פון „בונד" און פון די לינקע „פּועלי־ציון".

אַרעסטירט „אַ פילאַנטראָפּ".

(§) אין פּאָליציי־קאָמיסאַריאַט אין זגערזש איז נעכטען געקומען אַ געוויסער יוזעף שפיק, אַ שטענדיגער איינ־וואוינער פון לעמבערג, און פאָרגע־לייגט אַ ביכעלע, לויט וועלכען שפיק האָט געזאַמעלט נדבות אויף צו בויען אַ שולע אין לעמבערג.

דאָס ביכעלע איז געווען פאַרזעהען מיט שטעמפּלען פון לאָדזער רעגירונגס־קאָמיסאַריאַט און אַנדערע מלוכה'שע אינסטיטוציעס אין פּוילען.

דער פּערזאָן איז אָבער פאָרגעקומען עפּעס פערדעכטיג דעם קאָמיסאַר און ער האָט אויף אַ געוויסע צייט פער־האַלטען דעם „פילאַנטראָפּ". נאָך אַן אויספאָרשונג האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז שפיק פלעגט זאַמלען גרעסערע סו־מעס געלד, וועלכע ער האָט אין דעם ביכעלע נישט פאַרשריבען און בכלל איז נישט באַוואוסט, צי די גאַנצע גע־שיכטע מיט דער לעמבערגער שולע איז נישט קיין אויסגעטראַכטע.

דער אַרעסטירטער יוזעף שפיק איז איבערגעשיקט געוואָרען צו דער לאָדזער אויספאָרשונגס מאַכט, וועלכע באַ־מיהט זיך אויפצוקלערען די אַפערע.

אַ דעזערטיר פערקליידעט אַלס פרייליין.

ווי אַזוי אַ זשאַנדאַרם האָט אַרעסטירט אַ דעזערטיר אויף אַ דראָשקע.

(§) מיט אַ פּאָר וואָכען צוריק איז פון היגען מיליטערישען שפּיטאָל אַנטלאָפען דער זעלנער יונה קליגער.

די זשאַנדאַרמעריע האָט איהם אַרומ־געזוכט אַ לענגערע צייט, נאָר אָהן ער־פאָלג. נעכטען האָט זיך דער זשאַנדאַר־מעריע איינגעגעבען צו כאַפּען דעם דעזערטיר אויף אַ זעהר אָריגינעלען אופן.

אַ זשאַנדאַרם, וועלכער איז אַדורכ־געגאַנגען דורך פּלאַץ קאָשטשעלני האָט באַמערקט, ווי אין אַ דראָשקע פאָהרט אַ יונגערמאַן מיט אַ פריילין, וועלכע האָט זעהר הילכיג געלאַכט. דאָס געלעכטער איז אָבער דעם זשאַנדאַרם פאָרגעקומען פערדעכטיג, ווייל דאָס פריילין האָט געלאַכט מיט אַ מאַנסבילישע שטימע. ווען דער זשאַנדאַרם האָט ערהאַלטען די דראָשקע, איז דאָס „פריילין" פון דאָרט אַרויסגעשפּרונגען, דערביי איז ביי איהם אַראָפּגעפאַלען דאָס קלייד, און „זי" איז געבליבען שטעהן אין מאַנסבילישע הויזען. דער זשאַנדאַרם האָט דאָס „פריילין" לעגי־טימירט און דעמאָלט האָט זיך אַרויס־געוויזען, אַז דאָס איז דער דעזערטיר יונה קליגער.

נאָך אַ קליינער אויספאָרשונג איז דער פערזאָן דעם דעזערטיר איבערגעשיקט געוואָרען אין דער מיליטערישער טורמע.

ער האָט צוויי ווייבער און קלויבט זיך צו נעהמען אַ דריטע.

פון די אַלטע געשיכטעס, וואָס זענען אָפט נייע.

שוין פיל מאָל האָבען מיר געשרי־בען וועגען דעם ווי ס'איז גרינג פאַר ש'ויען, וואָס האָבען חתונה, אַז זיי זאָלען זיך פערשאַפען חתונה אַקטען, אַז אָהן די חתונה־אַקטען שטויסען זיי זיך אָן אויף אינאַנגענעמליכקייטען און אָפט אויף אומגליקען.

אַ דערציהלט מען אונז איצט וועגען אַ פאַל, וואָס קען זיין אַ גלענצענדע כאַראַקטעריסטיק פאַר דעם:

אַ געוויסער נתן בושעווינסקי אַ יונגערמאַן פון צעליכע און דרייסיג יאָהר האָט אין אַפּריל 1926 חתונה געהאַט מיט פּרל. אסתר גיימאַן. ער האָט מיט איהר קיין חתונה־אַקטען נישט געמאַכט.

אין עטליכע חדשים אַרום האָט ער ווידער חתונה געהאַט מיט דער אַלמנה מלכה, אַ פרוי פון עטליכע און דרייסיג יאָהר. חופּה וקדושין האָט זיי געגע־בען אין אויגוסט 1926 דער ווינקעל מורה־הוראה מאיר סטודניקאָווסקי (אַלעקסאַנדריסקע 15). נאָך דער חתונה איז דאָס „פאַר פאָלק" אוועקגעפאָהרען קיין בושעווין. די ערשטע פרוי האָט זיך דערוואוסט וועגען דעם נייעם שידוך פון איהר מאַן און האָט איהם אָנגעקלאָגט אין געריכט פאַר ביגאַמיע.

האָבען זיך „מענשען" אַריינגעמישט אין גאַנצען ענין און געבראַכט דאָס פּאָרל צו אַ דין תורה. האָט דער רב געגעבען פּסקנט, אַז בושעווינסקי זאָל גט'ן די ערשטע פרוי און איהר אויסצאָהלען 400 זל. דער תכשיט האָט אָבער די פרוי נישט גע'גט און נישט אויסגע־צאָהלט איהר די צוגעפּסקנטע 400 זל. און דער ענין איז אַריבער אין געריכט.

אין געריכט האָט בושעווינסקי ער־קלערט, אַז נישט מיט דער ערשטער און נישט מיט דער צווייטער פרוי האָט ער נישט קיין חתונה־אַקטען און דע־ריבער זענען זיי נישט זיינע ווייבער, נאָר ער האָט מיט זיי געלעבט „נאָ וויאַרען" און, אַז ער גערעכט זיך אַלס בחור, וואָס קען אייגענטליך איצט חתונה האָבען צום דריטען מאָל, און ער וועט נאָר וועלען.

די ערשטע פרוי האָט אָבער נישט געשוויגען. איהר איז געלונגען צו באַקומען די כתובה פון דער 2 טער פרוי און האָט עס פאָרגעשטעלט אין געריכט, אָנגעבענדיג אַלס עדות די 2 שמשים, וואָס זענען געווען ביי דער חופּה. דער ריכטער האָט זיך נישט גע־פינען פאַר קאָמפּעטענט צו ערלעדיגען דעם ענין און האָט עס איבערגעשיקט צום אויספאָרשונגס ריכטער, וועלכער האָט פערפיהרט די אויספאָרשונג אַרום דעם ענין.

אַלס עקספּערט איז אַרויסגערופען געוואָרען דער מורה־הוראה ל. ראָזענ־בערג. דער ריכטער האָט איהם גע־שטעלט 3 פראַגען: 1) צי מוז אַ רב אַנוועזענד זיין ביי דער פּראָצעדור פון חופּה וקדושין; 2) צי איז די כתובה אַ דאָקומענט פון חתונה האָבען און 3) צי איז די בלויזע כתובה אויך אַ גע־נוגענדער דאָקומענט.

דער מורה הוראה ה' ל. ראָזענבערג האָט אויפגעקלערט, אַז די אַנוועזענהייט פון אַ רב איז נישט אומבעדינגט ביי דער פּראָצעדור פון חופּה וקדושין; כדי דאָס פאַר פאָלק זאָל אָנגערקענט ווערען אַלס מאַן און ווייב איז גענוג, אַז דער מאַן זאָל אין דער אַנוועזנ־הייט פון 2 עדות אָנטון דער פרוי דעם רינג און זאָגען דערביי דעם „הרי את"...

דער פּראָצעס וועט פאָרקומען אין די נאָהענטסטע טעג און דער „בחור צום האָבען" ה' נתן בושעווינסקי, וואָס קלויבט זיך חתונה צו האָבען צום 3. מאָל, ווייל צוליב דעם, וואָס מיט די ערשטע 2 ווייבער האָט ער נישט קיין חתונה־אַקטען, בעטראַכט ער זיך פאַר אַ בחור, – וועט נעמשפּט ווערען פאַר ביגאַמיע.

צי וועט עס שוין אַמאָל איבערצייגען די אומגליקליכע פרויען, וואָס האָ־בען נישט קיין חתונה אַקטען מיט זייערע מענער, אַז מ'מוז זיך אַוועלכע חתונה אַקטען פערשאַפען?

יודישע פרויען! שאַפט זיך חתונה־אַקטען און מעטריקעס פאַר אייערע קינדער. פערנאַכלעסיגט נישט מאַכט זיך נישט אומגליקליך!

ד"ר מיעזשינסקי און קאַרנאַצקי

אין פערוואַלטונג פון דער פעראייניגונג פון לאָהאַרן־פעראיין.

(-) ווי מיר האָבען שוין געמאָלדען, איז די טעג פאָרגעקומען אין פּויזען אַ צוזאַמענפאָהר פון אַלע פּוילישע לאָ־קאַטאָרען־ און סובלאָקאַטאָרען־פעראיי־נען. צו דעם צוזאַמענפאָהר" איז געקו־מען העכער 50 דעלעגאַטען פון אַ גאַנ־צער רייהע פּוילישע שטעט. לאָדז איז געווען פערטרעטען דורך 4 דעלעגאַטען.

נאָך 2־טאָגיגע בעראַטונגען איז דער צוזאַמענפאָהר געקומען צום בעשלוס, אַז ס'איז נויטיג צו פעראייניגען אַלע לאָקאַטאָרען־פעראיינען אין איין צענ־טראַלע אָרגאַניזאַציע אונטער'ן נאָמען: „די פעראייניגונג פון לאָקאַטאָרען און סובלאָקאַטאָרען פעראיינען אין פּוילען". די צענטראַלע וועט זיך געפינען אין וואַרשע.

ס'איז אויסגעוועהלט געוואָרען אַ הויפּט־פערוואַלטונג, אין וועלכע ס'גע־העהן אַריין פון לאָדז ד"ר מיעזשינסקי און קאַרנאַצקי.

דער צוזאַמענפאָהר האָט אָנגענומען אַ גאַנצע רייהע רעזאָלוציעס וועגען נאַ־וועליזירען דאָס געזעץ וועגען לאָקאַ־טאָרען־שוץ און וואונשען מכח פער־קלענערען די וואוינונגס־מיט.

קליינגקייטען.

ווי אַזוי איז ער געוואָרען אַ ליגנער.

כ'קען אַ יוד, וואָס פערנעמט זיך מיט קהל'שע ענינים און שט'ט פאַר אַ גרויסען ליגנער און אַזעלע האָט ער, אַז וואָס מ'זאָל איהם נישט פרעגען, אפילו אין מיטען טאָג, צי ס'איז טאָג אָדער נאַכט, וועט ער אין סוף זאָגען דעם היפוך, אַז ס'איז נאַכט.

ס'טייטש פרעגט מען איהם, איהר זעהט דאָך, אַז ס'איז העלער טאָג, מענשען האַנדלען און וואַנדלען, די גאַז און עלעקטרישע לאַמפּען ברענען נישט א. אז. וו. ער קוקט נישט דערויף ער ענ־טפערט דעם היפוך.

אַנומלטס טרעפען מיר זיך אויג־אויף־אויג אין איך שטעל איהם די אונגע־געהמטע פראַגע: „וואו האָט איהר זיך אויסגעלערנט ליגענט זאָגען, ווער האָט אייך צוגעוואוינען און געשמויסען דערצו? איהר ווייסט דאָך מסתמא פון פאָלקס־ווערט, אַז ליגנערס, זענען די ערגסטע קאַליקעס, מ'האָט צו זיי קיין פערטרויען און ס'שאַט זיי צו זייערע פרנסות, א. אז. וו. צווישען נ ב' ם, האָב איך איהם ווייטער געזאָגט. אויב זיי פערזיכערן מיט אַ גנבה'ש נאמנות, גלויבט מען זיי און מ'טרויט זיי אפילו אונגעציילט געלד, אָבער צו ליגנערס ווער האָט פערטרויען? אפילו אַז זיי זאָגען דעם אמת, גלויבט מען זיי אויך נישט".

ער האָט שווער אָנגעזיפצט און מיט טרעה־ען אין די אויגען מיר גע־ענטפערט:

„איהר ווייסט דאָך, אַז איך בין קיינ־מאָל קיין ליגנער נישט געווען, מיינע אבות אבותי זענען קיינע ליגנער נישט געווען, צו פערדאַנקען דעם חסרון, האָב איך, דאָס כלל־טוערי".

„כ'בין תמיד געווען אַן ערליכער פּוחר, דערציהלט ער, מענשען האָבען מיר געטרויט אויפ'ן וואָרט גרויסע פערמעגענס. מ'האָט מ'ך אַריינגעצויגען אין דער פערוואַלטונג פון עטליכע חברות, כ'האָב איינגעזעהן, אַז ס'איז זעהר גלייך פאַר מ'ר, אַנשטאָט צו פער־ברענגען די יאָרען ביי אַ קאָרטעל, לאָמיר זיצען אין געזעלשאַפט וואו מ'זאָרגט פאַר'ן כלל, וואו מ'העלפט אומגליקליכע און נויטלייגענדע. ס'איז דאָך אַ סאָציאַלע חוב און כ'האָב מאַקי אָפּט געפינען אַ נחת־רוח דערפון. מאַכט זיך אַ מעשה מיט 'זיצונגען, מ'דאַרף בעשטעטיגען און בעשטימען דאָס און יענץ וואָס נישט שטענדיג קען מען אַרויסזאָגען מיין דעה לויט מיין שכל און ווי ס'דיקטירט מיר מיין האַרץ און מיין ערליך געוויסען, מ'מוז קוקען אַלעמען אין די אויגען אַריין, און זעהן, וואָס זיי מאָנען און ווילען, יענען פרעזעס קען מען נישט רעדען און מיין שכל מוז איך אויך פאָלגען, אַז נישט איז מען ס'לעבען נישט זיכער און דאָס מאַקי האָט מיך בעוואוינען צו ליגנעריי".

ער דערציהלט מיר ווייטער: „כ'בין געזעסען אין דער גמינע און חדשים לאַנג האָבען מיר זיך געהזמערט וועגען עירוב כ'האָב גיט פערשטאַנען אַז, דער עירוב איז כשר. ווערען, אַז אַלעק־סאַנדערער חסידים יראים ושלימים האָבען איהם גע'כשרט, מסתמא איז ער כשר, כ'האָב אָבער געמוזט שרייען „לאָ" ווייל ווער בין איך? און ווער זענען מיר? הפּראַקציעס מושלים בנו, אויב זיי זאָגען אויף טאָג, אַז ס'איז נאַכט, מוז איך שרייען אַז, ס'איז שטאָק פינסטער, נישט מיט מיין ווילען זאָג איך ליגענט, נאָר מ'ווערט געצוואונגען דערצו."

איך האָב שוין גאָרנישט געענטפערט. ליידער איז עס אַזוי אויף זיצונגען קומען אָפט פאָר רייבונגען, וואו די אָרענטליכסטע און קלוגע מענשען זאָ־גען נישט אַרויס זייער אמת'ר מיי־נונג, נאָר שטימען איין מיט דעם פער־עקשנטען פרעזעס, וואָס פיהרט צו גרויסע פערלוסטען און אוימזאָגען אַ סור וועל איך, אַז איך זעלבסט האָב שוין אַ נומעלט געקריגען אַ זריקה פון אַ געוויסער חברה, ווייל איך האָב נישט נושא כבוד געווען דעם פרעזעס און קיינמאָל נישט געוואָלט געהען אין זיינע קרומע דרכים, ס'איז נישט ווייט אַז פון אַן ערליכען כלל טוער זאָל אַ ליגנער ווערען.

כ. א. גליקסמאַן.

אָרימע און אַרבייטסלאָזע לאָקאַטאָרען.

צי זענען זיי מחויב צו צאָהלען דירה-געלד און צי קאָן מען זיי עקסמיטירען.

צווישען געוויסע שיכטען לאָקאַטאָרען האָט זיך איינגעפונדעוועט אַ זעהר ווידערקלעכער געדאַנק, אַז ס'איז כלומרשט פערהאַן אַ געזעץ, לויט וועלכען אָפיציעל אָנערקענטע אָרימע און רעגיסטרירטע אַרבייטסלאָזע דאַרפען נישט צאָהלען קיין דירה-געלד און מ'קאָן זיי אויך בשום אופן נישט דערפאַר עקסמיטירען.

די דאָזיגע דורכאויס פאַלשע מיינונג איז מסוגל צו ברענגען די שוואַך אָריענטירטע לאָקאַטאָרען צו דער שרעקליכסטער פערצווייפלונג און אפילו אויך צו דער לאַגע, אַז זיי זאָלען אַרויסגעוואָרפען ווערען מיט זייער בני בית אויפ'ן ברוק.

אמת ס'עקזיסטירט טאַקע אין אַ געוויסער מאָס אַ וואוינונגס מאָראַטאָריום, וואָס באַציהט זיך רעכטליך אויפ'ן דעקרעט וועגען לאָקאַטאָרען-שוץ. די דערמאָנטע סאַנקציע קאָן אָנגעווענדעט ווערען אויסשליסליך נאָר אין פּראָצעסען וועגען עקסמיטיעס, זי האָט אָבער נישט אַזאַ ווייטגייענדען כח, אַז זי זאָל זיין מבטל וועמען ס'איז צו באַפרייען פון דער פליכט צו צאָהלען דירה-געלד ביי וואָס פאַרע אומשטענדען ס'זאָל נישט זיין, אפילו אויפ'ן קורצסטען טערמין.

און אפילו מיט דער הנחה וועגען אָפּהאַלטען פון עקסמיטיעס, וואָס דער סאַנקציאָנירטער מאָראַטאָריום זעהט אַגב פאָר, איז דער ענין אויך ווייט נישט אַזוי רוהיג, ווי געוויסע אָפּטימיסטען פון צווישען די לאָקאַטאָרען שטעלען זיך דאָס פאָר.

קודם כל קוואַליפיצירט דער געזעץ-געבער די אָנגעוויזענע אויפ'ן חוד פון דערמאָנטען מאָראַטאָריום אויף 2 באַזונדערע קאַטעגאָריעס: אויף אַרבייטסלאָזע אין אַמטליכען זינען פון די איצטיגע שיכטען פון דער באַפעלקערונג אָדער ריכטיגער געזאָגט: אויף אַזעלכע, וואָס וואוינען אין 1, עווענטועל אין 2 צימערן און אַזעלכע, וואָס פאַרנעמען גרעסערע דירות.

פאַר אומפאַרשטעלליג בלייבען מיט דעם צאָהלען דירה-געלד אין משך פון די פאַרגעזעהענע טערמינען ווערט אומבעדינגט לויט ביידע אויבען אויסגערעכענטע גרופּעס פון סגעשראָגען עקסמיסיע-אורטיילען.

נישט מעהר, דאָס געריכט קאָן לויט זיין איינגענער איניציאַטיוו אָדער אויפ'ן פאָרשלאָג פון איינגעקלאָגטען לאָקאַטאָר אָפּלייגען לגבי ביידע דערמאָנטע גרופּעס בנוגע אויספיהרען דעם עקסמיסיע-אורטייל — אַ 6 חדשים'דיגער מאָראַטאָריום.

אפילו אין לעצטען פאַל, פּראַקטירט אויך נישט דאָס געזעץ ביידע גרופּעס גלייכמעסיג.

לויט מ'ן אַרט. 23 פון דעקרעט וועגען לאָקאַטאָרען-שוץ, ווערט דאָס אויספיהרען עקסמיסיע-אורטיילען, בנוגע פאַראָרימטע לאָקאַטאָרען פון גרעסערע דירות, בלויז אָפּגעלייגט (odroczono) אויף אַ באַשטימטען טערמין. אין דער צייט, ווען בנוגע אַרבייטסלאָזע און אָרימע לאָקאַטאָרען פון 1 אָדער 2 שטוביגע וואוינונגען, ווערט דאָס אויספיהרען די אַרויסגעטראָגענע עקסמיסיע-אורטיילען אָפּגעשטעלט (zawieszono).

דער אונטערשייד פון ביידע סאַנקציעס איז אַ קלאָרער: אויב אין ערשטען פאַל איז דער אורטייל אַבסאָלוטער, טראָגט ער אין צווייטען פאַל אַ באַדינגונג-אַרטיגען כאַראַקטער.

דער אָנגעוואָנדענער מאָראַטאָריום אין לעצטען פאַל דאַרף אינטערפּרעטירט ווערען אין דעם זין, אַז בנוגע לאָקאַטאָרען פון 1 עווענטועל 2 צימערדיגע וואוינונגען, וועלכע באַרופען זיך אויף אָרימקייטס-צייגנישען און אויף באַשטעטיגונגען פון מלוכה'שען אַרבייטס-פערמיטלונגס-אַמט אַלס רעגיסטרירטע אַרבייטסלאָזע, ווערט דאָס אויספיהרען דעם עקסמיסיע-אורטייל אָפּגעשטעלט אויף אַ צייט ביז 6 חדשים.

אויב אין משך פון געגעבענעם טערמין ווערט דער פאַרלענגערטער חוב נישט באַצאָהלט, אָדער דער לאָקאַטאָר געפינט זיך אַ ציגנעמען אַ פּאַסיגע אַרבייט, ווערט דער אורטייל אויסגעפיהרט אין פאַרקעהרטען פאַל — באַלד.

י. אינפעלד.

Dr. RÓŻANER
ספּעציאַליסט פאַר הויט-, וועגערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע.
היילונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען און דיאַטערמיע
Dzielna 9 (Narutowicza), Tel. 28-98
צוריקגעקעהרט.
נעמט-אָן פון: 8—10 און 5—8, פרויען פון 3—4
עקסטרא וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

די גרויסע צאָהל יודישע טעאַטערן אין אַמעריקאַ.

וואָס עס דערצעהלט אין רעדאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט" דער בעריהמטער אַמעריקאַנער אַרטיסט און דירעקטאָר יאָזעף קעסלער.

ווי באַקאַנט ווייל(ט) איצט אין פּוילען דער בעריהמטער אַרטיסט און אַמעריקאַנער טעאַטער-דירעקטאָר ה' יאָזעף קעסלער.

ביי דער דאָזיגער געלעגענהייט האָט ה' קעסלער געגעבען איניגע פאָרשטעלונגען אין וואַרשא און איז זעהר וואַרים אויפגענומען געוואָרען דורכ'ן וואַרשעווער טעאַטער-עולם. ווילענדיג באַזוכען אויך לאָדז, איז ה' קעסלער אין באַגלייטונג פון רעד. לאַזאַר קאַהאַן, געקומען מיט אַ ספּעציעלען אויטאָ פון וואַרשא.

ה' קעסלער האָט באַזוכט אונזער רעדאַקציע און מיר האָבען געהאַט מיט איהם אַ לענגערען געשפּרעך וועגען פאַרשידענע יודישע טעאַטער-ענינים.

— וואָס איז דער ציל פון אייער באַזוך אין פּוילען, — פרעגען מיר ה' קעסלער.

— איך בין געקומען זעהען. איך וויל שטודירען די לאַגע פון יודישען טעאַטער אין פּוילען, אַגב האָב איך געוואָלט אַנגאַזשירען עטליכע יודישע אַרטיסטען פאַר מיין „פּאַווילאָן"-טעאַטער אין לאָנדאָן.

— נו, האָט איהר עמיצען אַנגאַזשירט?

— יאָ, ביז איצט די פרוי גראָסבערג, פעניגשטיין און פרוי לעווין.

— און ווי מיינט איהר, קען אין פּוילען עקזיסטירען אַ גוט יודיש-טעאַטער?

— אומבעדינגט יאָ. איך האַלט, אַז אַן אונטערנעהמער וואָלט באַקאַנט זעהר גוט פאַרדינען. פאַרשטעהט זיך, אַז מ'מוז געבען אַ גוט טעאַטער, לכל-הפחות 30 פּראָצענט פון דעם וואָס מיר געבען אין די אַמעריקאַנער טעאַטערן. אַ פיינעם טעאַטער-בנין, באַלייכטונג, דעקאָראַציעס, רעקוויזיט, קאָסטיומען, אָרקעסטער, כאָר א. אַ. וו.

— און מיט וואָס ערקלערט זיך דאָס, אַז ביז איצט איז אַזאַ אונטערנעהמער נאָך נישט פערהאַן?

— ער וועט נאָך קומען. דאָס שטעהט שוין אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן אַמעריקאַנער יודישען טעאַטער. אַמעריקא האָט איצט אַן איבערפלוס אין יודישען טעאַטער, דאָרט זענען פערהאַן 32 גרויסע יודישע טעאַטערן פון דעם אין ניו יאָרק 12. אין אַמעריקא פעהלט שוין פּובליקום פאַר די דאָזיגע טעאַטערן. די סבה דערפון איז באַגרענצונג פון דער עמיגראַציע און נאָכפאָלגערע. די דאָזיגע טעאַטער-אונטערנעהמער וועלען זיכער איבערטראָגען זייערע טעאַטערן קיין פּוילען, פאַר דעם וואַרימען יודישען טעאַטער עולם.

צוליב דערזעלבער סבה מוזען מיר געבען אַ גוט טעאַטער, כדי צו דערהאַלטען דאָס פּובליקום אין יודישען טעאַטער מוזען מיר קאָנקורירען מיט די ענגלישע טעאַטערס:

— און ווי האַלט עס עפּיס מיט דער קונסט אין אַמעריקא.

— וועגען קונסט דאַרף מען איינגאַנצען נישט רעדען איצט אין אַמעריקא. דער עולם געהט אין טעאַטער זיך פאַרווייל(ען) און נישט זעהען קיין קונסט. דאָס איינציגע ענגלישע קונסט-טעאַטער אין אַמעריקא האָט קאָלאָסאַלע דעפיציטען און ווערט אויסגעהאַלטען דורך דער שטאָט. די צוויי יודישע קונסט-טעאַטערן אין אַמעריקא פון מאָריס שוואַרץ און בן-עמי האָבען אין איין סעזאָן געהאַט דעפיציט איבער 100 טויזענד דאָלאַר. די דאָזיגע צוויי טעאַטערן שטיצט מען, געהען איצט טאַקע איבער צו מעלאָדראַמע.

— וואָס מאַכען עפּיס אונזערע לאָדזער אַרטיסטען אין אַמעריקא?

— זיי מאַכען „מיקסטס". קודם כל איינער זינא גאָלדשטיין, האָט אין אַמעריקאַ גרויס ערפאָלג, דאַן מ. כאָלעצקאַ, לעבעדיעוו, וואָלף זילבערבערג (אין ענגלאַנד) און דער יונגסטער טערעביאָוו, וועלכער האָט גרויס ערפאָלג, כאַראַז שפּילט אויך אין אַמעריקאַ, אָבער ער געהערט נישט צו די ערשטע ראַנגיגע אַרטיסטען.

מיט די לאָדזער אַרטיסטען טרעפען מיר זיך אין אַמעריקאַ זעהר אָפט.

דאָס יודישע טעאַטער אין פּוילען האָב איך באַקאַנט בלויז אין וואַרשא, אין לאָדז קאָן איך לײדער נישט שפּילען. ווייל איך מוז וואָס גיכער אָפּפאָהרען קיין לאָנדאָן צוזאַגרייטען די עראָפענונג פון מיין טעאַטער צום נייעם סעזאָן.

ביי אייך דאָ אין לאָדז, זעה איך שפּילט דאָס פּאָר פאָלק יאַקאָבאָוויטש. וועלכע אַפּעלירען זיך אַלס אַמעריקאַנער אַרטיסטען.

איך וועל אייך זאָגען דעם אמת. איך בין שוין ביים יודישען טעאַטער אין אַמעריקאַ צייט 28 יאָהר און איך האָב נאָך נישט געזעהן און אויך נישט געהערט, אַז זיי זאָלען דאָרט שפּילען אַנדערש ווי אין די „קאָמעריס" (קליינע פּראָווינץ-שטעטלעך). יאָ, וועגען פרוי יאַקאָבאָוויטש, האָב איך עפּעס געהערט, אַז זי פלעגט אין אַמעריקאַ שפּילען און זינגען לידלעך אין די קליינע טעאַטערס אין די „קאָמעריס", אָבער וועגען ה' יאַקאָבאָוויטש אַלס אַקטיאָר ווייס איך נישט. צו דער אַרטיסטען-„אוניע" אין אַמעריקאַ געהערען זיי זיכער נישט.

— ווי געפעלט אייך דאָס יודישע טעאַטער-פּובליקום אין פּוילען.

— איך בין ענטציקט, אַזאַ וואַרימע און סימפּאַטישע באַציהונג זעהט מען נישט אין אַמעריקאַ. איך האָב טאַקע באַשלאָסען, אַז צום קומענדיגען זומער-סעזאָן וועל איך קומען מיט אַ טרופּע קיין פּוילען.

ה' קעסלער האָט נאָך פאַרברענגט ביי אונז אַ לענגערע צייט אין אַ געמיטליכער שמועס מיט אונזערע רעדאַקציע-מיטאַרבייטער.

איך.

בריף אין רעדאַקציע.

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער נעכטיגער נאָטיץ פון „נייעם פאָלקסבלאַט", אַז די „חברה משמורים" פון פּוצקע 3 האָט נישט געלאָזט לייענען שבת דעם בעל קורא צוליב זיין פּאָטער מענדיל גוטמאַן, ערקלערט די „חברה משמורים": „מיר ווייסען נישט פון קיין שום זאַך. דער בעל קורא אהרן גוטמאַן איז געווען ביי אונזער חברה בעל קורא און וועט ווייטער זיין. פערקעהרט: מיר האָבען נאָך געשיקט דעם שבת אויך ער זאָל קומען צום לייענען.

מיט אַכטונג

גבאים פון „חברה משמורים"

פּוצקע 3.

ז. הנדעלאַרניק, זגערזשער 78

שמואל ווידמאַן, נאָוואָק-גאַס 21

ראַדיאָ.

היינטיגער פּראָגראַם:

וואַרשא.

12,00 — צייט-סיגנאַל, לופט-מליח און מעטעאָראָלאָגישער-קאָמוניקאַט, קאָמוניקאַט פון „פּאַט" איבער-פּראָגראַם.

3.00 — ווירטשאַפטליכע און מעטעאָראָלאָגישע קאָמוניקאַטען.

5.20 — דאָס פּוילישע שול-וועזען אין אויסלאַנד, פאָרלעזונג.

5.45 — איבער'ן פּראָגראַם, קאָמוניקאַטען.

6.00 — טאַנץ מוזיק, טראַנסמיסיע פון „גאַסטראָנאָמיע".

7.00 — אָפּערע „דאָן זשואַן" טראַנסמיסיע פון ווין.

10,00 — לופט-מליח - מעטעאָראָלאָגישער קאָמוניקאַט, צייט - סיגנאַל, קאָמוניקאַט פון פּ.אַ.ט., פּאָליציי-קאָמוניקאַט. איבער פּראָגראַם.

צווישען יתומים.

(פון אַ באַזוך אין דער זומער-קאָלאָניע פון „בית יתומים" זגערזשער 40)

שטענדיג, ווען עס קומט מיר אויס צו שרייבען וועגען דעם „בית-היתומים", זגערזשער 40, קום איך צו דער איבערצייגונג, אַז דער מאַנגעל אויף פילאַנטראָפּיע און סאָציאַלער-הילף געהער נישט נאָר די רייכע לייט, וועלכע טוען „טובות" די אָרימע שלעפּערס, נאָר די שענסטע און נוצליכסטע אַרבייט ווערט געטאָן דורך מענשען, ערליכע און אָפּפערוויליגע, מענשען וועלכע זענען באַוואוסטזיניג בנוגע זייער פּראַקטיקער „טובת הכלל".

אין דער שפּיץ פון „בית היתומים", זגערזשער 40 זעהען מיר נישט די שטענדיגע בעלי-טובות און רייכע לייט — און אפשר טאַקע צוליב דעם פיהלען זיך די קינדערלעך אַזוי פריי און מוטיג. אפשר טאַקע, צוליב דעם, ווערט דאָרט די אַרבייט געפיהרט אָהן רעש און אָהן באַפיפלער, האַנדלענדיג אין זינען נאָר די טובה, פון די אומגליקליכע יודישע יתומים.

מיט יעדען ווייטערן וויזיט אין פראָגאַנעם בית היתומים באַמערקט זיך אַלץ ווייטערע פאָרשריט, נייע צימערן, גרעסערע לאָקאַלען, נייע און באַקוועמערע איינריכטונגען, צוזאַמען דערמיט אַלץ אַ גרעסערע צאָהל אומגליקליכע קינדער, וואָס האָבען די „זכיה" זיך אַריינצוקריגען אין דער דאָזיגער מוסטערהאַפטע אינסטיטוציע.

דאָסמאָל האָבען מיר געמאַכט אַן אויספלוג צו די קינדער פון „בית-היתומים" זגערזשער 40, וועלכע געפינען זיך אויף דער זומער-קאָלאָניע אין קאַלי.

דאָס יתומים הויז האָט איצט 78 קינדער. פון דעם געפינען זיך 11 קינדער אין ראַבקי (גרויסנשיקס דורפ'ן מאַגיסטראַט) די איבריגע געפינען זיך דעם גאַנצען זומער אין קאַלי. ס'וואָלט זיין איבעריג נאָכאַמאָל איבערצוחזר'ן מיט וואָס פאַר אַ גרויסער מיה און מאַטערניש דער פאָרוואַלטונג איז געלונגען די קינדערלעך אַרויסצונעמען פון דעם שטאָטישען רויך און שטיקענדע לופט און זיי איבערפיהרען אין וואַלד און פעלד, אויף דער פרייער לופט אונטער דעם אונענדליכען בלויען הימעל און לאַכענדיגע זון.

דעם אויספלוג האָבען מיר געמאַכט צוזאַמען מיט דעם פּרעזעס פון דער יודישער קהלה ה' רוס און גמינע-סעקרעטאַר ה' נאַדעל.

די לאָדזער יודישע קהלה האָט איצט אַ שטיקעל דעה אין בית היתומים אויף זגערזשער 40, ווייל דאָרט האָבען באַקומען אַ תיקון 16 קליינינקע קינדערלעך, וועלכע די קהלה האָט ביז איצט אויסגעהאַלטען ביי פאַרשידענע נישט פאַראַנטוואָרטליכע מענשען, וואָס האָבען דאָס ערשטע פון אונטערגעוואָרפענע קינדער געהאַלטען פאַר אַ הכנסה. די קהלה פאַרשטעהט אינטערעסירען זיך טאַקע שטאַרק מיט זייערע קינדער. פון דעם האָבען אויך גענאָסען די איבריגע קינדערלעך, וועלכע האָבען באַקומען פאַרשידענע צוקערוואַרג. באַלד ביים אָנקומען אויף דער זומער-קאָלאָניע ווערען מיר פריינדליך באַגריסט דורך די סימפּאַטישע פּרעזידענטין און ווירטשאַפטערין. זיי זענען שטאַרק צופרידען, ווען זיי קענען אונז דערצעהלען, אַז די קינדערלעך האָבען זיך אַלע, אָהן אויסנאַהם, קיין עין-הרע „אָפּגעפּוטערט", אָנגעברוינט פון דער זון און צוגענומען צו דער וואָג. די קינדער זענען אין וואַלד און מיר נוצען אויס די געלעגענהייט צו באַזיכטיגען די שלאָפצימערן (באַזונדער פאַר יינגלעך און באַזונדער פאַר מיידלעך), דאָס שפּייז-צימער, די קיך, וואַשאַנדעס, פּראָדוקטען-לאַגער א. אַז. וו. אַלץ ריין, צ'כטיג און אין דער מוסטערהאַפטסטער אָרדנונג. גרויסע לופטיגע צימערן, פּעדאַגאָגישע איינאָרדנונג און ליבע צו דער אַרבייט.

מיר איילען זיך אָבער צו אונזערע ליבע קינדערלעך. מיר ווילען זיי זעהען אונזערע באַקאַנטע ברעלעך, הערשעלעך, שיינ'לעך און זיך מיט זיי דורכשמועסען און אַגב אַ קוק-טאָן, ווי זיי זעהען אויס.

די קינדערלעך זענען אין וואַלד, שפּרינגען, טאַנצען און זינגען. די באָרוועסע פיסעלעך שפּרינגען איבער דעם גרינעם גראָז. די ברוין-אָפּגעברענטע פּנים'לעך האָבען נישט מעהר מורא פאַר קיין זון און פאַרשטעלען נישט די אויגען פאַר איהר.

און ווירקליך זענען מיר אַנגענעהם איבעררשט. אַלע קינדערלעך פון צוויי יאָהר ביז די עלטסטע, צ'כטיג און ריין אָנגעטאָן זעהען אויס פריש, געזונד און זאָרגלאָז. עטליכע פון זיי האָבען אפילו צוגענומען צו עטליכע קילאָ אַ חודש.

מיר שפּילען זיך און זינגען צוזאַמען מיט די קינדער יודישע, פּוילישע און העבּרעאישע לידלעך.

דער 2-יעהריגער הערשעלע דערצעהלט פאַרשידענע חכמות, בערעלע האַלט אַלץ אין איין פאַרלאַנגען צוקערקעס און שאָקאָלאַד. ער באַקומט, אָבער פאַר איהם איז אַלץ ווייניג.

די 62 קינדערלעך האָבען זיך אַרויסגעריסען פון שטאָט אין פעלד, אין וואַלד אַריין און גענומען פון דאָרט געזונד און פרעהליכקייט. זאָל עס זיי וואויל באַקומען.

דער פּרעזעס ה' רייכענבאַך און דער פאַרוואַלטונגס-מיטגליד ה' גאָלדבאַך שיינען פאַר גליק ווען זיי זעהען, אַז זיי האָט זיך איינגעגעבען דער שעהנער אויפטו: צו שאַפען די זומער-קאָלאָניע פאַר 62 יודישע קליינינקע יתומים.

אָבער איצט מאַכען זיך שוין נייע זאָרגען. מ'דאַרף צוריקפיהרען די קאָלאָניע קיין לאָדז. נייע גרויסע אויסגאַבען, נייע זאָרגען וועגען געלד-מיטלען.

די יודישע באַפעלקערונג פון לאָדז וועט ווייטער נישט פאַרלאָזען די אינסטיטוציע און זי שטיצען ווי ביז איצט.

אי״ז.

צו'ליב ווייב און שוויגער.

זוהו זאָגט סדיש נאָך זיין פאָטער אויפ'ן קאטוילישען בית עלמין.

(א בריף פון בעלגיען).

בערך אַ מנין מענשען מאַרשירען הינטער דער עגלה פון דער קאַטוילישער „חברה קדישא"; בראש פון דער צערעמאָניע גייען צוויי פערד פאַרשלייערט אין שוואַרצען; טריט ביי טריט פירען זיי דעם וואָגען, אויף וועלכען עס ליגט אויסגעצויגען עפּעס אַ משוגהדיגע פרומגע, עטליכע קאַטוילישע משרתים פאָהרען זיך אַרום און זענען זיך מתעסק מיט דער מצוה. די דינער פון דער קאַטוילישער קירך זענען אָנגעטאָן אין זייערע בגדי כהונה: הויכע שוואַרצע צילינדערס, ניט ווייניגער שוואַרצע פראַקען מיט בעצירטע און שוואַרצען קנעפּ; אַלץ על-פי-דין און טראַדיציע פון'ם קאַטוילישען גלויבען. מעהר ניט דער צלם האָט זיך ניט בלאָז זעהן און צוליב דעם פאַקט האָט די טרויער-פּראָצעסיע אַרויסגערופען אַ פאַרוואונדערונג צווישען די פרומע קאַטוילישע תושבים פון שטעטעל וו—ע.

יעדער האָט אַרויסגעזאָגט זיין השערה אָבער קיינער האָט בענוי ניט געוואוסט מיט וואָס צו דערקלערען די מאָדנע, אויסטראָרדענטליכע לוה; יונגע האָבען זיך ווי דער שפּיגעל איז גע'חכמה'ט, און אַלטע האָבען מיט אַ ציטער אין הערצען און אויך מיט אַ טרער אין די אויגען בעגלייט דעם אונבעקאַנטען צו דער אייביגער רו. צווישען דעם צענדליג מענשען, וועלכע האָבען די עגלה בעגלייט, איז ניט שווער געווען צו דערקענען עטליכע מיט ש.יודישע פּנים'ער. די יודישע בעגלייטער פון איין זייט און די קאַטוילישע רעליגיעזע צערעמאָניע פון דער אַנדער זייט האָבען מיך שטאַרק פעראינטערעסירט, און כדי פאַרגעזיכערן אין דער סודות'פולער געשעהעניש, לאָז איך זיך אויך מ'והל זיין דעם מת, און אויפ'ן וועג צו דעם קאַטוילישען בית-עלמין ווער איך מאַקע בעוואוסט וועגען דעם טראַגישען עפּיזאָד.

ה' פ-וו איז געווען אַ יוד, וועלכער האָט געשפּילט אַ גרויסע פּאָליטישע און געזעלשאַפטליכע ראָלע אין'ם לעבען פון דעם רוסלענדישען יודענטום. דאָס רוב פון זיין לעבען האָט ער פאַרבראַכט אין די טיפע גובערניעס פון רוסלאַנד, נאָר ווייט פון תחום-המושב, אָפּגעשניטען פון דער ברייטער יודישער וועלט; און ניט קוקענדיג אויף דער גאַפּירליכער מחיצה, וואָס האָט איהם אָפּגעטיילט פון יודען, איז ער דאָך געבליבען תמיד אַ הייסער און געטרייער יוד, און אַלס זון פון דעם שטענדיג גערדריקטען און פערפאָלגטען פאָלק איז ער תמיד געשטאַנען אויף דער וואַך, און די צאָהל מעשים-טובים, וואָס ה' פ-וו האָט אָפּגעטאָן פאַר זיין פאָלק וועלען קענען דינען אַלס בעסטע צירונג פאַר דער גאַנצער מי-חסדיגער פאַמיליע.

עס קומט אָבער אָן די בעוואוסטע אָקטאָבער-רעוואָלוציע און ר'איז געצוואונגען עוקר צו זיין פון היים און צו זוכען אויף דער עלטער אָנ'ציר-מקלט אין דער גרויסער ברייטער וועלט; נאָך אַ לאַנגער סדרה וואַנדערונגען, נאָך דעם אמת'ן חיבוט-הקבר ווערט דער אַלטער פ-וו מגולגל אין בעלגיען; דער בעלגישער קאַפּריזנער פּייכט-נאַסער קלימאַט האָט אָבער געהאַט אַ שלעכטע ווירקונג אויפ'ן געזונד-צושטאַנד פון דעם אַלטיטשקען. די סמנים פון דער „נאַציאָנאַלער" בעלגישער מחלה — טובערקולאָז — האָבען זיך גענומען בעווייזען גאַנץ שאַרף און בולט. אַ קורצע צייט און די קראַנקהייט האָט זיך בעפעסטיקט אין דעם אָרגאַניזם, זיין צושטאַנד איז געוואָרען האָפנונגסלאָז. ער לאָזט זיך זוכען אַ רפואה איבער די שווייצערישע קורארטען, וואו ער פאַרבלייבט אויך אַ לענגערע צייט, אָבער ווי עס שיינט איז די קוראַציע געקומען צו שפּעט; דער טויט האָט שוין געלויערט אויף זיין קרבן, און ווייט פון דער היים גאַנץ איינזאַם, ווייט פון זיינע קינדער און משפחה-מיטגלידער האָט זיך אויסגעלאָשען דאָס ליכטעלע, וואָס האָט מיט אַ צוויטער-גלאַנץ בעשיינט די גאַנצע משפחה פ-וו.

אין וו—ע (בעלגיען) לעבט אַ זון פון ה' פ-וו; ווען ער האָט דערהאַלטען די טרויעריגע ידיעה פון שווייצאַריע, האָט ער אַרויסגעפאָדערט דעם קערפּער קיין בעלגיען.

בעת מיין בערייזען מערב אייראָפּאַ האָב איך שוין געזעהן אַ סך קאַטוילישע בית-עלמינס, וואו די יודישע בעפעלקערונג האָט אָנ'איינגענומען ווינקעלע אויף צו ברענגען צו קבר-ישראל אַ רעאיינגעם מת; אין וו—ע איז אָבער אויך אַזאַ ווינקעלע ניט געווען בנמצא און דאָך האָט דער זון, וועלכער איז צוגעבונדען צו דעם שטעטעל וו—ע, בעשלאָסען צו ברענגען צו דער אייביגער רו זיין פאָטער דוקא אין וו—ע; די סיבה דערפון איז אַ ליבע, און ווי מען זאָגט איבער, איז מאַקע ניט לאַנג בעפייערט געוואָרען די חתונה-צערעמאָניע פון יונגען פ-וו מיט אַ קאַטוילישקע פון וו—ע; אַ סברה, אַז די פרומע קריסטליכע שוויגער און פרוי האָבען קאַטעגאָריש בעפאָדערט מקבר צו זיין דעם אַלטען אויפ'ן ריין-קאַטוילישען בית-עלמין פון וו—ע, און וואָס טוט מען ניט צוליב אַ שוויגער און פרוי?

בשעת די עגלה האָט דערגרייכט די מויערען פון בית עלמין, איז דער גאַנצער עולם בעגלייטער בעשטאַנען פון ריכטיג צעהן מאַן, אַריינגערעכענדיג די פרומע קאַטוילישע קרובים פון'ם נפטר. און אין דער צייט, ווען דער זון האָט געשטאַמפּעט די היילגע יודישע תפלה — „קדיש", האָבען זיין פרומע שוויגער און פרוי ניט אויפגעהערט זיך צו צלמ'ען און צו מורמלען אַ תפלה בלחש פאַר זייער איינגענעם קאַטוילישען גאָט; און ביידע תפלות — די יודישע און קריסטליכע — האָבען זיך גלייכצייטיג געטראָגען צו די טויערען פון הימעל; די נאַטור אַרום האָט ווי מיטגעוויינט אויף דעם שיקזאַל פון דעם פאַרוואָגעלטען אַלטען פרומען יודען, וועלכער האָט אָך נאָכ'ן טויט ניט געהאַט די מעגליכקייט צו פאַרבלייבען צווישען זיינע איינענע ברידער, מיט וועלכע און פאַר וועלכע ער האָט שטענדיג געלעבט; די הונדערטער און טויזענטער צלמים, וועלכע רינגלען אַרום דעם קבר פון ה' פ-וו ע"ה, פּילען און דערצעהלען יעדען איינציגען, וועלכער פאַרבלאָנדזשעט אויפ'ן בית עלמין פון שטעטעל וו—ע, דעם טרויעריגען עפּיזאָד.

און ווי די תושבים גיבען איבער, נוהג נאָך עד היום די פרומע קריסטליכע שנור אויפ'ן בית-עלמין פון וו—ע, כדי אויסגיסען איהר הערץ אויפ'ן קבר פון אַ הר געליבטען יודישען שווער.

י. מולער.

יורידישע עצות.

אין דער דאָזיגער אָפּטיילונג גיט די רעדאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט" אַנטוואָרטען אויף יורידישע אָנפראַגען, וואָס ווערען צוגעשיקט נאָר שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופּאָן.
יורידישע אָפּטיילונג פון „נייעם פאָלקסבלאַט"

באַם דערלאַנגען אַנ'אָנפראַגע אויף אַ יורידישע עצה דאַרף צוגעלעגט ווערען דער קופּאָן מיט דער דאַטע פון טאָג, ווען די אָנפראַגע ווערט אַריינגעשיקט. אויף אָנפראַגען אָהן קופּאָן וועט מען ענטפער ניט געבען קענען.

גילטיג דעם 22 אויגוסט 1927.

6035. שמו ש. ס'האָט דאַלט זיך ניט ווענדען אָנ'איינציגען זוהן נאָר ווענען אָנ'איינציגען שפּיזער. מעגט איהר האָבען אַפילו נאָך קינדער, קוים זאָגט איהר אָנגעוויזען אויסשליסליך אויף די פאַרדינסטען פון פאָטער-פאַליכגען זוהן, ווערט איהם אָנערקענט אַנ'אָפּיעקונסטוואָ.

6036. אַ קולטור-געזעלשאַפט. דער אויספלוג קען גענומען פון היחות, וועלכע בעשטעהט אין דעם, וואָס פאַהרענדיג אין אַ פּיערען קלאַס צאָהלט מען לויט'ן טאַריף פון אַ ביליגערן קלאַס. די געזעלשאַפט אָדער קאָמיטעט וואָס אָרגאַניזירט דעם אויספלוג, מוז זיך ווענדען מיט אַ שריפטליכע בקשה צו דער באַהן-דירעקציע, אין ראַיאָן פון וועלכער דער אויספלוג הייבט זיך אָן מינדעסטענס 7 טעג פריהער און אָנגעבען דעם צוועק פון דער נסיעה, די דאַטע, ווען זי זאָל פאָרקומען, אַ גענויען מאַרשרוט און די צאָהל אייגענ-שימער. אָנ'הנחה קען נאָר דעמאָלט אָנערקענט ווערען, ווען דער אויספלוג נעהמט אַרום אַ שטח מינדעסטענס 60 קילאָמעטער, און ווען אין איהם בעטייליגען זיך מינדעסטענס 30 פערזאָן. די הנחה ווערט אָנגעווענדעט פריוואַטע צוגען נאָרמאַלע און ניט לגבי שנעל-צוגען.

6037 אַ לעזער פון ליטאָווע גאַס.
6038. אַבראַמאָוו.
6039. פאָטשאָנטעק.
6040 אַ לעזער פון שענקעוויטש גאַס.
6041. אַ געטרייער לעזער פון גלובינע 62.

ווענדעט אייך צו ענינים מוזט איהר זיך פערזענליך פאָרשטעלען ביים אונזער יוריסט אין רעדאַקציע טעגליך פון 3 ביז 4 נאָכמיטאָג, מיטברענגענדיג די צייטונג.

6042 אַ הויזבעזיצער און שניידער-ווערקשטעל איינהאָבער.

צום ענין פון איינמאָנען אומזיסט — ש.ייער האָט דער אומשטאַנד, וואָס איהר האָט גלייכצייטיג מיט'ן שניידער-ווערקשטעל אומבעוואוסטליך איינגענומען קיין שום שייכות ניט.

בעצאָהלען די שולדיגע סומע קענט איהר ביז צום אָנהייב פון דער ליציטאַציע מעגליך, אַז דער עקזעקוטאָר וועט דעם בעשטימטען טערמין ניט קומען דורכפיהרען די ליציטאַציע קוים קומט ער אָבער יאָ און איהר וועט ערשט דעמאָלט וועלען ערלעדיגען דעם חוב וועט איהר שוין מוזען בעצאָהלען עקזעקוציע-קאָסטען.

D. P-r. 6043.

אַנ'עדות קען מען נאָר בעשראַנקען זאָגען נאָכען אין געריכט פאָלגט ער-קלערען אָבער ניט דעם אָנגעקלאָגטען. דער לעצטער איז אָזוי צו זאָגען בער/כטיגט צו זאָגען ליגענד.

6044. הענשטוער.

איהר דאַרפט אויף דער דעציזיע פון דער פינאַנץ-אָפּטיילונג פון אַבווי. אַרבעטסלאָזען-אַמט דערלאַנגען אַ רעקורס צו דער הויפּט-פערוואַלטונג.

די, וועלכע אזעוו האט פערראטען.

בעאַרבייט פאַר'ן „נייעם פאָלקסבלאַט" לויט פערשידענע מאַטעריאַלען פון ל. בראַנט.

133)

אין דעצעמבער 1910 האָט אַזעוו ווידעראַמאָל דערמאָהנט וועגען זיך די רעוואָלוציאָנערען. ער האָט צוגעשיקט צו זיין פרוי אַ בריף מיט אַ ביטע איבערצוגעבען דעם בריף אין צענטראַל-קאָמיטעט פון די סאָציאַל-רעוואָלוציאָנערען. אין דעם בריף האָט אַזעוו געבעטען, אַז דער צענטראַל-קאָמיטעט זאָל איינאָרדנען איבער איהם אַ געריכט. ער האָט צוגעזאָגט זיך צו שטעלען צום משפט אונטערוואַרפען זיך יעדען אורטייל, וואָס דאָס געריכט וועט אַרויסטראָגען, בעטעטען האָט ער, אַז אין געריכט זאָלען אַריינגעהן מיטגלידער פון צענטראַל-קאָמיטעט, וועלכע זענען געווען פאַר זיין צייט, אַז ביי די בעריכטס-פערהאַנדלונגען זאָל זיין אָנוועזענד זיין פרוי, און אין פאַל, ווען דאָס געריכט וועט אויף איהם אַרויסטראָגען אַ טויט-אורטייל, זאָלען די פראָטאָקאָלען פון געריכט פאַרעפענטליכט ווערען אין דער רוסישער און אויסלענדישער פרעסע. דער צענטראַל-קאָמיטעט האָט זיך אָפּגעזאָגט אַזאַ געריכט צוזאַמענצורופען און האָט אַזעוו'ן אויפ'ן בריף ניט געענטפערט.

אין אויגוסט 1912 איז אַזעוו'ס נאָמען ווידער אַרויסגעשוואומען ביי גאַנץ סענסאַציאָנעלע אומשטענדען: אין די בלעטער האָט זיך בעוויזען אַ ידיעה, אַז בורצעוו האָט זיך געזעהן מיט אַזעוו'ן אין פראַנקפורט אם מאַין און אַז „דער פּראָוואָקאַטאָר האָט זיך מתודה געווען פאַר'ן רעוואָלוציאָנער". די בעגעגעניש איז טאַקע פאָרגעקומען.

פון וואַנען בורצעוו איז געוואויר געוואָרען, אַז אַזעוו געפינט זיך אין פראַנקפורט, האָבען מיר געזעהן פון ראַבינער מזאה'ס זכרונות: בורצעוו'ן האָט וועגען דעם מיטגעטיילט די ס.-ר.'קע לעווינסאָן, וועלכע האָט צופעליג אַזעוו'ן געטראָפען און האָט איהם דערקענט לויט זיינע פאָטאָגראַפיעס. גור צעוו האָט דאַן געשריבען צו אַזעוו'ן און געבעטען ער זאָל זיך מיט אַ הם זעהן, דערביי האָט בורצעוו גאַראַנטירט אַזעוו'ן, אַז ער וועט קומען צו דער בעגעגעניש איינער אַליין, אָהן אַ כונה איהם צו דער'הרג'ענען.

אין עטליכע טעג אַרום האָט בורצעוו בעקומען אַנ'ענטפער: אַזעוו איז מסכים געווען זיך צו טרעפען מיט בורצעוו'ן, די בעגעגעניש האָט געדאַרפט פאָרקומען אין פראַנקפורט, ד. 15 טען אויגוסט. אין בריף צו בורצעוו'ן האָט אַזעוו געשריבען: „איך וואַרט אויף אייך היינט פון איינס ביז האַלב דריי אין קאַפע בריסטאָל אויף שילערפּלאַץ — איהר וועט לייכט געפינען".

בורצעוו איז תיכף געפאָהרען קיין פראַנקפורט, די בעגעגעניש איז פאָרגעקומען אין דער בעשטימטער שעה, אין אַ גרויסען קאַפע, וואָס איז צו דער צייט געווען איבערפולט מיט בעזוכער. ווען בורצעוו איז אַריין אין זאַל, האָט זיך איהם אַקעגען אויפגעהויבען אַ פערזאָן, אין וועלכער ער האָט באַלד דערקענט אַזעוו'ן, הגם יענער האָט זיך פאַר די עטליכע יאָהר שטאַרק געביטען. אַזעוו איז געשטאַנען, אָנגעשפּאַרט אין אַ טישעל, און די ערשטע פאַר מינוט האָבען ביידע קיין וואָרט ניט געקענט אַרויס-רעדען. אַזעוו האָט פאָרגעשלאָגען, ווי ר'האָט דערנאָך דערצעהלט, אַז בורצעוו וועט איהם דער'הרג'ענען, און געהענדיג אין קאַפע, האָט ער אונטערהיים איבערגעלאָזט אַ צוואה. בורצעוו האָט אָבער אַ עלכע כוונות ניט געהאַט; ער איז בעקומען מיט דער דעה געוואויר צו ווערען דעם גאַנצען אמת וועגען דעם דאָזיגען מענשען.

— קיינער ווייסט ניט וועגען מיין רייזע אַהער — האָט ענדליך בורצעוו געזאָגט, — איך בין דאָ אַליין.

— איך אויך, — האָט אַזעוו געענטפערט.

זייערע בליקען האָבען זיך בעגעגענט, און אַזעוו האָט אָפּגעווענדעט די אויגען אָן אַ זייט.

— איך וויל ניט שטאָרבען, — האָט ער געזאָגט, — איידער איך וועל דערצעהלען דעם אמת וועגען זיך, איך וויל דאָס מען זאָל מיינע קינדער וועגען, זיי מוזען וויסען, ווער ס'איז געווען זייער פאָטער...

אין משך פון דריי טאָג האָט אַזעוו דערצעהלט בורצעוו'ן וועגען זיין לעבען. זיין הויפּט-געדאַנק איז געווען, אַז צוערשט איז ער געווען אַ אידעאַלישער רעוואָלוציאָנער און דערנאָך איז ער געוואָרען אַ פּראָוואָקאַטאָר; אז הגם ער האָט טאַקע פערראַטען די רעוואָלוציאָנערען, האָט ער אָבער גלייכצייטיג אָרגאַניזירט די ערמאָרדונג פון פלעווע'ן, פון גרויספירשט סערגעי אַלעקסאַנדראָוויטש, דעם אַטענטאַט אויפ'ן צאַר ניקאָלאַי II א. א. וו. ער האָט זיך מודה געווען, אַז זיינע הענד זענען בעפלעקט מיט'ן בלוט פון פיל אומגעקומענע רעוואָלוציאָנערען, אָבער, האָט ער בעטענט זיך צו בעווייזען, זיין רעוואָלוציאָנערע אַרבייט קומט אויס זיין פּאַרדאָן.

בורצעוו האָט זיך אין פערלויף פון די דריי טאָג כמעט ניט צושיידט מיט אַזעוו'ן, כדי זיך צו איבערצייגען צי מ'שפּירט זיי ניט נאָך, האָבען זיי זיך איינמאָל אַריינגעזעצט אין אַ דראָשקע און בעלאָזט זיך פאָהרען איבער דער שטאָדט. אויף איין פּלאַץ איז די דראָשקע אָנגעפאָהרען אויף אַ צווייטע דראָשקע, ס'האָט זיך צונויפגעזאַמעלט אַ המון, ס'איז אָנגעקומען פּאָליציי. דער מאָמענט איז געווען אַ קריטישער, ווייל וואָס א שטייגער וואָלט געווען, ווען די פּאָליציי שטעלט צונויף אַ פּראָטאָקאָל און מ'ווערט געוואויר, אַז בורצעוו פאָהרט אַרום אין דראָשקעס אינאיינעם מיט אַזעוו'ן... דערצו איז אָבער ניט געקומען.

איינמאָל זענען זיי אַריינגעגאַנגען אין אַ רעסטאָראַן. בורצעוו האָט בעשטעלט אַ ביפשטעק, און אַזעוו האָט געבעטען אַ פּאָרציע קאַרטאָפעל.

— וואָס איז די מעשה? — האָט בורצעוו געפרעגט, — פאַרוואָס בעשטעלט איהר ניט קיין פליש?

— איך בין אַ וועגעטאַריאַנער, — האָט בעשיידען געענטפערט דער פּראָוואָקאַטאָר, וועלכער האָט גענומען אויף זיין געוויסען אַהן אַ שיער מענשליכע לעבענס.

ביים געזעגענען זיך האָט בורצעוו דערלאַנגט אַזעוו'ן די האַנד. אַזעוו האָט זיך אַ ווייל געוויגערט, דאַן האָט ער גענומען די האַנד און זי פעסט געדריקט. מעהר האָט זיך בורצעוו מיט אַזעוו ניט געזעהן, פונקט אַזוי ווי קיינער פון די רוסישע רעוואָלוציאָנערען.

(פאָרטזעצונג קומט)

פרייע ליבע בײַ די אפריקאַנער נעגערס.

געשלעכטליכע אויסגעלאַסענקייט בײַ די נעגערס פון מאַדאַגאַסקאַר.-צײַט-ווײַליגע חתונות און אומגעטריישאַפט אין פערהייראַטען לעבען.

בײַ די מאַראַנסען, (אַ ניגער פאָלק), וואָס וואוינט אויף אינזעל מאַדאַגאַס-קאַר אין אַפריקאַ, שטעהט די געשלעכט-ליכע מאָראַל אויף אַ זעהר נישט קיין בעהויבענער מדרגה. די קינדער וואַק-סען דאָרטען פראַנק און פריי, הייסט באַרגישט, וואָס דאָס הייסט ערציהונג, און שוין גאָר פון די יונגע יאָהרען הו-בען זיי אָן צו טון, וואָס זיי געפעלט, נישט פרעגענדיג קיין דעות בײַ די על-טערען. אויף דעם מאַדאַגאַסקאַר געהערט גאָר נישט צו די זעלטענהייטען, אַז אַ מיידעל הויבט שוין אָן, אין דער על-טער פון צעהן-עלף יאָהר, צו פאַרקעה-רען געשלעכטליך מיט די יונגעלייט פון דאָרף. און מען זוכט דאָס באַרנישט צו פערדעקען. דאָרטען ווענען פאַרהאַן גאַנ-צע גרופּעס מיידלעך און יונגעלייט, כמעט נאָך קינדער, וואָס לעבען אַזוי ווי מאַן און פרוי, און קיינער פרובט זיי גאָר אין דעם נישט שטערען. שעמעוודיגקייט און צניעות זענען אויף דעם מאַדאַגאַסקאַר בכלל אומבעקאַנטע באַגריפען. און אַלגעמיין פּראָטעזשירען די עלטערען דעם אויסגעלאַסענעם לע-בען פון זייערע קינדער, נאָר אין איין פאַל געהען זיי אַרויס פון געדולד: ווען אַ מיטגליד פון דער אַדעליגער אָדער פריסטער קאַסטע האָט בעציהונגען מיט אַ שקלאַפין. אַזוי ווי די אומשולד פון דער מיידעל איז אַ זאַך, וואָס מען לייגט אויף איהר קיין גרויסען ווערטה, איז דאָרטען אויך שטאַרק פערשפּרייט דער מנהג פון דער „מכניס אורח'ימדי-גער פּראָסטיטוציע", און ווען אין הויז פון אַ מאַדאַנאַס קומט אַראַן אַ גאַסט, בעקומט ער פון איינעם פון די פיבירים, אויך די טאָכטער פון דעם בעל הבית.

שידוכים ווערען דאָרטען אָפּגעשלאָ-סען אויף דעם פאָלגענדען אופן: דאָס פרייע צוזאַמענלעבען פון די יונגע-לייט און די מיידלעך אין די גרופּעס צייגט זיך געוועהנליך אין משך פון אַ סך חדשים און אַמאָל אויך אייניגע יאָהר. פאַר דער צייט דאַרפען זיי זיך באַשליסען, אויב זיי זאָלען חתונה האָ-בען איינער מיט דעם אַנדערען, אָדער נישט. פּאַסען זיין זיך נישט איינער פאַר'ן אַנדערען – דעמאָלט געהען זיי זיך רוהיג פונאַנדער, און יעדער קלייבט זיך צו אַ נייע פּאַרטנער, מיט וועמען אָנצוהויבען דעם עקספּערימענט פון דאָס ניי. אָבער ווען זיי איבערצייגען זיך, אַז זיי זענען צוזאַמען איינער [illegible] צוריק אַריינציהען אין הויז פון איהרע עלטערען און דער יונגערמאַן שיקט צו איהר פאָטער שדכנים.

די שדכנים זענען געוועהנליך אַ גאַנ-צע מחנה אויסגעפּוצטע יונגעלייט און דער פיהרער זייערער רעדט איין אין דער כלה'ס פאָטער און דערצעהלט די אַלע שבחים פון דעם יונגענמאַן, און זאָגט, אַז ער וויל שוין מעהר נישט לעבען „גלאַט אַזוי" מיט דעם מיידעל, נאָר ער האָט בעשלאָסען חתונה צו האָבען, „צו טראָגען אַ פרוי אונטער'ן פלייצע", ווי די מאַדאַגאַסער זאָגען. ווען דער פאָטער איז מסכים צו דעם שידוך, הויבט מען אָן צו פיהרען אונ-טערהאַנדלונגען וועגען די מתנות, וואָס דער חתן דאַרף געבען זיינע שוויגער-עלטערן, און זיין כלה, און אינגיכען ווערט אָנגעשטעלט די חופּה.

אַ חוץ דער בעשטענדיגער חתונה עקזיסטירט בײַ דעם פאָלק נאָך אַ צוויי-טע פאָרם פון דער חתונה – די צייט-ווייליגע חתונה. ווען דער חתן רעדט אָפּ מיט זיינע שוויגער-עלטערן, אַז ער נעהמט זייער טאָכטער נאָר אויף אַ געוויסער צייט, פון 1 יאָהר ביז 3 יאָהר, נאָך דער דאָזיגער צייט האָט יע-דער פון דעם פּאָר-פאָלק דאָס רעכט אַוועקצוגעהן איינער פון אַנדערען, און אויב עמ'ץ פון זיי וויל פערלענגערען די חתונה, מוז ער פון דאָס ניי שיקען שדכנים צו די עלטערען און איבער-חזר'ן דעם גאַנצען שדכנ'ען זיך. ווען אין משך פון דער צייטווייליגער חתונה ווערט אָבער געבוירען אַ קינד, דעמאָלט ווערט שוין די הייראַט פערוואַנדעלט אין אַ שטענדיגער. רייכע מאַדאַגאַסען, וואָס קענען זיך דערלויבען דעם לוק-סוס, האָבען אָפטמאָל חתונה מיט מעה-רערע פרויען, און זייער צאָהל דער-גרייכט אַמאָל ביז 50 און אויך מעהר.

געטריישאַפט אין פערהייראַטען לע-בען איז בײַ די מאַגראַסען זעהר אַ זעלטענע זאַך. נאָר בײַ אייניגע שטאַ-מען זייערע רעכענט זיך פעלשונג איג'ם מאַן פאַר אַ גרויסען חטא. בײַ די אַנטי-מאַרענאַ, למשל, ווען דער מאַן קומט צוריק פון אַ נסיעה, קלייבט ער צוזאַ-מען דעם גאַנצען דאָרף און זיין ווייב מוז פאַר אַלעמען אין די אויגען אָפּגע-בען אַ שבועה, אַז זי האָט אין איהר מאַן נישט איינמאָל געפעלשט. זי גיט אָט די שבועה און מען גלויבט נישט [illegible] זי מוז בצווייזען, [illegible] זי האָט אמת געזאָגט, און מוז דורכ-שווימען אַ ברייטען טייך, אין וועלכען עס געפינט זיך פיל קראָקאָדילען. אויב זי קומט אַרויס פון דעם טייך בשלום, איז אַ סימן, אַז זי האָט זיך געפיהרט גוט און פרום, און דער מאַן איז שטעלט אויף איהר און גיט איהר אָפּ די מתנות, וואָס ער האָט פאַר איהר גע-בראַכט.

בײַ די מזרח אַפריקאַנישע נעגערשע שטאַמען איז זעהר פערשפּרייט דער מנהג פון פיל ווייבעריי. אַ סך נעגערס האָבען נאָך, אַ חוץ זייערע געזעצליכע ווייבער, אַ גרויסע צאָהל קעפּסווייבער. געטריישאַפט פון מאַן און ווייב און אומגעקעהרט איז פאַר זיי אַ לחלוטין אומ-בעקאַנטער באַגריף און די מאַנער פאַל-שען אָפט אין זייערע פרויען און די פרויען גיבען זיך אָפּ אַנדערע מענער. די איינציגע שטראָף, וואָס דראָהט דער-פאַר איז אַ קליינע געלט שטראָף, אָדער אַ ציג, און די שטראָף ווערט אויך זעהר זעלטען אַרויסגעלעגט. בײַ איין שטאַם וואַ"ים אומטרייקייט בעשטראָפט מיט אַ גרעסערען געלד-שטראָף: דער מאַן דאַרף פאַר יעדען „זייט שפּרונג" בעצאָהלען אַזוי פיל, וויפיל ער האָט בעצאָהלט די עלטערען פון דער ווייב, בשעת ער האָט זיך צו איהר גע-שדכ'ענט. געוועהנליך בעטרעפט דער פּייז צעהן קיה און הונדערט צי-גען.

ווען דער מאַן ערמאָרדעט זיין פרוי, ווערט דאָס נישט פאַררעכענט פאַר קיין גרויסע זינד און ער קומט געוועהנליך אָפּ מיט אַ לייכטע שטראָף.

אין אַבעסיניען זענען פאַרהאַן דריי-ערליי אופנים פון חתונה האָבען. דער ערשטער אופן איז די רעליגיעזע חופּה וועלכע איז אָבער זעהר אומבעליבט בײַם פאָלק, ווייל קוים איז מען רעלי-גיעז פערהייראַט, קען מען זיך שוין מעהר קיינמאָל נישט גט'ן. די אַרי-סטאָקראַטען האָבען הויפּטזעכליך חתונה אויף דעם אופן. די צווייטע פאָרם איז די חתונה בײַ דעם ריכטער. די חתן כלה געהען אַוועק צו אַ ספּעציעלען „חתונה-ריכטער" און פאַר איהם מיט נאָך פיר עדות אין די אויגען שווערט ער אין נאָמען פון דעם „מעגעליג" (דעם הערשער) אַז ער וועט זיין פרוי גוט בעהאַנדלען, און אין פאַל פון נט, וועט ער איהר גוט בעפרידיגען. די דריטע פאָרם פון הייראַטען איז נאָר אַ פשוט'ע, און אויף דעם אופן האָבען חתונה נאָר גרויסע אָרימעלייט. דער יונגערמאַן זאָגט צו זיין אויסדערוועהל-טער „קום!" און אויב זי געהט מיט מיט איהם און וואוינען אונטער איין דאַך, זענען זיי שוין פערהייראַטעט.

בּאַ'ען זענען בײַ די אַביסינער זעהר אַנ'אָפטע דערשיינונג, ווען דער מאַן שטאַרבט, איז זיין פרוי, פּונקט ווי בײַ יודען, אַ יבמה, און דער ברודער פון פערשטאָרבענעם מוז איהר געבען חליצה.

בײַ די סאָמאַלען קלייבט זיך דאָס מיי-דעל אַליין אויס אַ חתן. בכלל איז די לאַגע פון דער סאָמאַלישער פרוי זעהר אַ גוטע. דער סאָמאַל האַלט זיין פרוי זעהר טייער און היט איהר אָפּ, ווי אַ אויג אין קאָפּ. קוים געהען אַוועק עט-ליכע יאָהר און ער האָט נישט מיט זיין ווייב קיין קינדער, האָט ער חתונה מיט אַ צווייטער פרוי, נישט אָפּגעט'ענדיג דער ערשטער, און אַזוי קען דער סאָמאַל הייראַטען מיט פיר ווייבער, און אַלע פיער אַכטעט ער און ליבט גלייך.

די יודישע פרויען פון טוניס און מאַראָקאָ צייכענען זיך אויס מיט זייער אויסערגעוועהנליכער שעהנקייט. ליידער האַלט די שעהנקייט אָבער זעהר אַ קור-צע צייט אָן, – נאָר ווי לאַנג זיי זע-נען מיידלעך. ווייל בײַ יענע יודען, פּונקט ווי בײַ אַלע מזרח פעלקער, הערשט דער געשמאַק צו בעלייבטע פרויען, און דעריבער רעכענט זיך אַלס שעהן נאָר די יעניגע פרוי, וועלכע איז וואָס מעהר פערגאָסען מיט שמאַלץ. צו דעם צוועק ווערט יעדע יודישע מיידעל פון מאַראָקאָ אָדער טוניס, וואָס שטעהט אין שידוכים געשטאָפּט מיט ספּעציעלע מעהל-שפּייזען, כ״י זי זאָל בעקומען די נויטיגע קערפּער-פולקייט. אין מאַ-ראָקאָ עסען זיי אויף יעדען טאָג ביז 60 קניידלעך, און אין טוניס ווערען די יונגע מיידלעך פעט געמאַכט מיט פעפּלע-בער און מיט פלייש פון יונגע הינט. פערשטעהט זיך, אַז פון אַזאַ מין שטאָ-פען פערלירען די מיידלעך נישט גאָר זייער שיינקייט און ווערען פערוועלקט נאָר אָפטמאָל פערלירען זיי בכלל יע-דען מענשליכען פּנים און ווערען פערי-גאָסען מיט פעטס, און נאָר אין דעם פאַל זענען זיי זיכער, אַז זיי וועלען בעקומען אַ חתן.

ד״ר ל. מאַרגיט

זאַל פילהאַרמאָניע, נאַרוטאַוויטשאַ 20

נאַכטראַלען פון די ליבלינגס-געסט אויס אַמעריקאַ

אַננאַ און הײַמאַן יאַקובאָוויטש

ענדליך זיה דערוואַרט! פּרעמיערע!

דער גרעסטער, שענסטער שלאַגער פון אַמעריקאַ!

ערשטע גרויסע אויפפיהרונג פון הײַמאַן יאַקובאָוויטש.

היינט, מאָנטאַג, דינסטאַג און מיטוואָך, 9 אין אָוונד

ווערט געשפּילט דער לאַנג-ערוואַרטעטער שלאַגער, וועלכער איז געשפּילט געוואָרען אין אַמעריקאַ אַ סך סעזאָנען מיט'ן גרעסטען סוקסעס

די פּויליישע חתונה

אין 10 בילדער מיט געזאַנג און טענץ פון טאַמאַשעווסקי.

הויפּט-ראָלען: „שיינדעלע"—אַננאַ יאַקובאָוויטש. „יאַקאַ", ציגיינער-פידלער—הײַמאַן יאַקובאָוויטש. / 20 נומערן געזאַנג / גרויסער מענער- און פרויען-כאָר / פּאָר-געזאַנג פון 12 קליינע יונגלעך / גרויסער דאַמען-באַלעט אונטער דער לייטונג פון לייבאָוויטש / גרויסער אָרקעסטער אונטער דער לייטונג פון י. רובין

בּיהנע-אויסשט. פון מ. מאַכאַראָווסקי / אין פובליקום ווערט געטיילט לעקעך מיט ווײַן

בעמערקונג: פּאַספּאַרטוען און פרייקאַרטען זענען שבת און זונטאָג נישט גילטיג.

ס'נעמען אָנטייל די ניי - אַנגאַזשירטע אַרטיסטען פון ווילנע אסתר וועלי-קינא און ישראל בירנבוים ווי אויך פרויען: בעזמאַן, מאַכאַראָווסקאַ, פאָדערמאַן. מענער: אַריעל, אייזענבערג, באַלבערסקי, האַמבורגער, מאַלאַ-ראָווסקי, גייהויז, פּאָליאַנסקי צווייליך

אַדמיניסטראַטאָר: א. בעזמאַן. ביהנע-לייטער: מאַכאַראָווסקי.

בילעטען אויף אַלע פאָרשטעלונגען צו בעקומען אין קאַסע.

Dr. Z. Rakowski

ספּעציאַליסט פאַר אויערען, נאָז, האַלז- און לונגען-קראַנקהייטען.

קאָנסטאַנטינאָווסקאַ 8 טעלעפאָן 27-81 פאַרנעמונגען פון 12 ביז 2 און פון 5 ביז 7. נעמט אויך אָן אין לעשנאָ [illegible] 17 פון 10—11 און נ.מ. פון 2—3

Dr. med. I. WAJNBERG

Cegielniana 47, tel. 26-02

ווענערישע קראַנקהייטען, הויט, פאַר [illegible] און האַרן-קראַנקהייטען, בעשטראַהלונגען און [illegible] פון 8—4 נאָכמיטאָג און פון 4—5 [illegible] דער לעשניצע „הטגלקא".

אין פלאַמען פון ליבע און האַס

(ראָמאַן). (93

פרעלע איז אַרויסגעלאָפען און אַנטלאָפען צו קורט'ן און דערנאָך צו גרענאַר'ן.

זי האָט זיי געוועקט:

– קומט שנעלער, שנעלער... אייער מוהמע שטאַרבט!.

ביידע זענען גלייך געקומען צולויפען.

זיי האָבען זיך אַוועקגעשטעלט בײַ ביידע זייטען בעט, און דערשלאָגען צוגעקוקט זיך צו דער גוסס'ער אַלטיטשקער, פון וועלכער'ס פּניל עס האָט זיך אַרויסגעקריגען אַ פּיינליך כאָרכ-לען.

מיט די לעצטע כוחות האָט זי אָנ'עפען געטון אויף אַ וויילע די אויגען, און מיט אַנ'אָנגעריסען שטעטשען אַרויסגע-שטאַמעלט:

– זיי האָבען מיך דער'הרג'עט האָבען זיי מיך... איך בין אָרעם אַ ווילדע אונטען... האָבען זיי מיך דערשאָסען אין דער פענסטער...

דאָס זענען געוועזען איהרע לעצטע ווערטער.

דאָס בלוט האָט איהר אַ שטראָם געטון פון האַלז און זי איז אויסגעגאַנגען.

אויפ'ן צווייטען טאָג האָט מען זי קובר געווען.

קאַפּיטעל 2.

דער פּאָליציי-אַגענט.

דער אַלטער לוריע האָט איבערגעלעבט אין דער קליינער תפיסה-קאַמער זעהר שווערע מינוטען.

נישט אַכטענדיג אויף די פורמע-קראַטעס האָבען זיך דאָך צו איהם אַריינגעקריגען פערשידענע מלחמה-ידיעות – זעהר טרויעריגע ידיעות, וועגען די פיל מפּלות פון די עסטרייכער...

ער האָט עטליכע מאָל געשריבען בריף צו זיינע משפּחה-מענשען, אָבער האָט נישט בעקומען קיין ענטפער.

ער האָט דעריבער אויפגעהערט צו שרייבען, און איז איינ-געזונקען אַראָפּגעזונקען אין דעם תהום פון אומעטיגע געדאַנקען און סברות.

די בלוטיגע מלחמה פערנעהמט זיך ערשט אויף פעסט, שפּילט זיך ערשט פונאַנדער אויף ריכטיג... היינט, וואָס איז עס, אַ שפּיגער, געוואָרען מיט זיין פרוי, מיט דעם ברודער'ס צוויי זיהן, מיט זיין אַדאָפּטירטער טאָכטער און איהר חתן?

וואָס הערט זיך, וואָס טוט זיך עפּיס בײַ זיי?

אַ סברה, אַז איך וועל זיי שוין קיין מאָל מעהר נישט זעהן, ווארים איך בין אין אַ גרויסען ספק, צי מען וועט מיך אַמאָל בעפרייען... אָבער וואָס וועט עס ווערען מיט מיין עלענ-דער פרוי און טאָכטער, נעבעך?!

דערווייל זענען געפלויגען די טעג, וואָכען און חדשים אָהן שום ענדערונג אין זיין לאַגע.

איינער פון די צוויי אַגענטען פון דער קרימינאַל-פּאָליציי, וואָס האָט איהם נעהאָט אַריבערגעפיהרט אין דער פורמע נאָכ'ן מלחמה-אויסברוך, פלעגט איהם פון צייט צו צייט בעזוכען אין זיין תפיסה-קאַמער.

– נו, וואָס – פלעגט ער טענה'ן – איהר האַלט זיך נאָך אַלץ בײַ דעם אייערינגען, אַז איהר זענט אומשולדיג?

– יאָ, אַזוי ווי איהר הערט! און מיט דער דעה וועל איך מאַקי ווידער געהן צו דער תליה! – פלעגט לוריע ענטפערן.

דער איבערצייגטער טאָן, די פּראָסטקייט און די קראַפט, מיט וועלכער לוריע האָט זיך פערטיידיגט, האָט לסוף געמאַכט אַנ'איינדרוק אויף דעם דאָזיגען אַגענט.

געוועזען איז ער, דער אַגענט שוין פון יאָהרען-לאַנג אַ ביי-דעריגער פּאָליציי בעאַמטער, וואָס האָט זיך בשום אופן נישט געקאָנט דעראַרבייטען צו אַ גרעסערער מדרגה. וואָס איז דען געוועזען די סיבה דערפון? איז ער דען געוועזען אַ שפור? צי ער האָט עפּיס גלאַט געהאַט חסרונות, און צוליב דעם נישט געוואָ-רען דעם חן פון דער העכערער מאַכט? צי האָט ער אמשר עובר געוועזען אויף די כללים פון דיסציפּלין? אָדער... איז אפשר געוועזען שולדיג דאָס, וואָס ער איז געוועזען אַ ייד?

ניין! אַזוי איז עס נישט געוועזען! זיין מיסערפאָלג האָט זיך גענומען דערפון, וואָס ער איז פּראָסט-פשוט געוועזען אַ גרויסער שלים מזל.

הייסען האָט ער געהייסען קורלאַנד.

געוועזען איז אָט-אָ-דער קורלאַנד אַ קליין דאַר מאַנספּערשוינ-דעל מיט קליינע בלישטשענדיגע אייגעלעך, מיט אַ געפּאַקט פּנים, ליסען קאָפּ, בעדרויעצעטע וואַנסעס און בעוועגונגען, און – גלייכצייטיג אַ פשיקאָווער און סימפּאַטישער בעל דבר.

אין דער פּאָליציי האָט מען איהם מאַקי בערופען נישט לויט'ן פאַמיליען-נאָמען, נאָר מיט אַ צונאָמעניש „דער שלימזל".

און, הלמאַי זאָל מען זאָגען, ער האָט זיך מאַקי כשר פאַר-דינט אויף דעם צונאָמעניש.

(פאָרזעצונג קומט).

ווינער מעסע

4–11 סעפטעמבער 1927

בעזונדערע פּראָגנאָסטיקירונגען:
בעלגישע אויסשטעלונג — איטאַליענישע אויס-
שטעלונג — יאַפּאַנישע אויסשטעלונג.
טעכנישע נייהייטן און ערפינדונגען. —
אויסשטעלונג פון האַטעל-איינריכטונגען. —
רעקלאַמע-אויסשטעלונג. — ראַדיאָ-מעסע.
ווינער פעלץ מאָדע סאַלאָן.

אָהן פּאַס וויזע. מיט דער מעסע-לעגיטימאַציע און דעם פּאַס אַ בחינם׳דיגער דורכגאַנג דורך דער גרענעץ נאָך עסטרייך, ווי אויך דורכרייזע אָהן וויזע דורך טשעכאָסלאָוואַקיי. פאַהרפּרייז-ערמעסיגונג אויף די פּוילישע, דייטשע, טשעכאָסלאָוואַקישע און עסט-רייכישע באַהנען, ווי אויך אין לופט-פערקעהר.

אַלע אַרט אויסקונפטען און מעסע-אויסווייזונגען צום פּרייז פון 7 זל. צו בעקומען ביי דער

Wiener Messe A.G. Wien VII

ווי אויך אין דער צייט פון לייפּציגער הערבסט-מעסע, ביי דער אויסקונפטסטעלע אין לייפּציג עסטרייכישעס מעסעהויז, פּיינשטראַסע 16–18 און ביי די פאָלגענדע פאַרטרעטונגען:

Lodz, Oestreichisches Konsulat
„ Finkenstein et Baum, Przejazd 20
„ A.G. fur intern. Transport Schenker et Co (ul. Pomorska 21 postfach186)
„ Poln. Reisebüro „Orbis" Andrzeja 5 Tel. 101.

עלטסטער כירורגישער פעלדשער

י. סענדער

פּאָמאָרסקאַ 14 טעל. 62-83
וועלכער האָט פּראַקטיצירט אין פּאָזנאַנסקי׳ס שפּיטאָל 14 יאָהר, נעמט אָן צו יעדער צייט צו מעסיגע פּרייזען. 980

פערלוירען געגאַנגען

אַ דאַמען-פּאָרטפעל מיט צוויי וועקסלען: 1) אויף 50 זל. פעליג דעם 2/9 און 2) וועקסעל אויף 35 זל. אויסשטעלער ז. פעליקס, זשיראַנט פינטשעווסקי און 5 זלאָטעס פּאַפּיר-געלד. דער ערהליכער געפינער ווערט געבעטען די 5 זל. צו האַלטען ביי זיך און די וועקסלען צוריק צושיקען צו פינטשעווסקי, סקווערנאַ 15. די וועקסלען ווערען ערקלערט פאַר אונגילטיג

האַנד-נעהער

צו ערסטקלאַסיגע מענער-מאַגאַזין - אַרבייט, ווערט געזוכט ביי גרילאַך, פּאָלודניאָווע 13. 986

דאַמען און צאָהנטעכניק

י. ביטענסקי

5 קאָנסטאַנטינער 5

נעהמט אָן אַלע טעג פון 9 פריה ביז 5 אָוונט. פּרייזען ביליג! ‖ ראַטעס און קאַצאָלע

רעמשניצע פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען

און ערצטליך-רענטגענישער קאַבינעט
זגיערסקאַ 17, טעל. 16-33.

ד״ר ראַקאָווסקי	נאָז, האַלז, אויערן קר.	11-10 5-2 7½ -6½
ד״ר רושאַנער	הויט- און געשלעכט-קר.	11-10 7-1
ד״ר גאָלדשפּיין-פּאַראַק	אויגען-ראַנטגעניסטין	2-1
ד״ר יוסטמאַן	נערווען-קראַנקהייטען	2-12
ד״ר ראָזענצווייג	קינדער-קראַנקהייטען	12-10 5-4
ד״ר פּאַפּיערני	פרויען- און געבורטס-הילף	1-11½ 6-5
ד״ר קאַנטאָר	כירורגיש-קראַנקהייטען	5-4 ווג. 2-1
ד״ר ווינבערג	אינגערע הערץ לונגען-קר.	1-11 7-5½
ד״ר סטופּעל	רענטגען	12-2 6-4
א. גראָדזענסקי	צאָהן-ארצט	7-3
נ. ראָזעס	צאָהן-ארצט	2-9

צאָהן-פּאָנדראָהילונג, בעלייכטונגען, קוואַרצען, מאַסאַזשען, א. א. וו.
ביי דער לעמשניצע איז געעפענט געוואָרען
רענטגען-אינסטיטוט
פערלונג פון הויט-קראַנקהייטען פון קאָפּ (פּאַרך) מיט רענטגענשטראַהלען, פאַר בעשטראַהלונג און דורכלויכטונגען, קאָרפּ-לאַמפּע, דיאַטערמיע, לעקטראַטעראַפּיע, אַלע עלעקטרישע אַנאַליזען. א קורס פאַר שוועסטער. אָנמעלדונגען בעגען דאָרט (שקאַרלאַטין) פון 6—5 נאָכמ.
די לעמשניצע איז אויך אָפען זונטאָג.
הייזים און ד״ר שטאַט.

שמידהל געבעטע

פערשידענע פאַסאָנען פון געבעלין, ווי אויך גוט לעדער און מאַראָקאָ-צעראָמע שטעהט אויף לאַגער אין אַ גרויסען אויסוואַהל

ווי אויך **טאַפּעציר-געגענשטענדע**

באַוועהרט די נייעסטע פאַסאָנען, מאַטראַצען אין 3 גאַטונגען אויך בעקומט מען ביי מיר סאָלאָ-גאַרניטורלעך, אויף זייד-פּאַטעליכעס, ווי אויך גאַנדאַלקעס, קאַנטע מישלעך, רונדע מישלעך, פעלד-בעטען מיט ספּרענזשינעס, אויך שטיהל צום פּאָלסטערן פאַר טאַפּעצירער. פערשידענע פאַסאָנען פון בעטען אויסגעצייטען האָלץ

בעקומט איהר — נאָר ביי — **ג. לעוואָוויטש, פּוֹלנאָצנאַ 5**

Z prawami gimnazjów państwowych

8-kl. Gimnazjum Żeńskie

Eug. Jaszuńskiej-Zeligmanowej

18 POŁUDNIOWA 18

Zapisy nowych uczenic do wszystkich klas **wyższego gimnâzjum** oraz do klas gimnazjum niższego i wstępnych, przyjmuje kancelarja codziennie **od 5 do godz. 8 wiecz.** Do klas A i B **przyjmowani są i chłopcy**. Przy gimnazjum **wzorowa szkoła freblowa.**

Egzaminy wstępne i początek lekcji dnia 1 września. 006

פאַרערס איבעראַל

נאָר פּאַטענטירטע
פעלד-בעטען
פאַרזעהען מיט דער פאַבריקס-מאַרקע
PALMA-PATENT
פאַר חעלכע מיר גאַראַנטירען.
אויך שטענדיג אויף לאַגער און אַ גרויסען אויסוואַהל: ניקעל-בעטען, קינדער-בעטלעך, שטריקאַנקעס, קינדער-וועגעלעך, שעזלאָנגען און געבעטע מאַטראַצען.
ביליגסטע פּרייזען! רעאַלסטע בעדינונג! ביליגסטע פּרייזען!
לאָדז, פּוֹלנאָצנאַ 24.

Dr. med.
BRAUN
פּאָלודניאָווע 28
טעלעפאָן 40-26
צוריקגעקעהרט.
ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט און וועגעריש קראַנקהייטען און מענער - שוואַכע.
בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-ליכט (האַר-אויספאַל)
נעמט אָן פון 9—11 פריה און פון 5 — 8 נאָכמ.

Dr. med
STUPEL
Szkolna 12
ספּעציאַליסט פאַר הויט, האָר און וועגערישע קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע, רענטגענ-שטראַהלען און קוואַרץ-ליכט, עלעקטראָ-טעראַפּיע.
נעמט אָן פון 6—9 און זונטאָג.

Dr. H. WOŁKOWYSKI
צוריקגעקעהרט.
זאַכאָדניאַ 57 (צעגעלנ. 19)
טעלעפאָן: 19-94.
ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט-און וועגערישע קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען.
נעהמט אָן פון 9—10 פריה און פון 5—8 אָוו. פרויען פון 5—6.
ספּעציעלער וואַרטע-זאַל. 603

רוימאַשינען
:: כ׳נעהם אָן ::
זעמטליכע שטריקוואַרען
שענקעוויטש 74 וו. 20

אַ קוואַליפיצירטער
בוכבינדער געזוכט
ווי אויך בוכבינדער - געהילפען, ווערען פון זאָפאָרט געזוכט אין דער בוכבינ-דעריי י. מ. שולץ.
פּעטריקאָ. 41 (אויפ׳ן הויף)

LEKARZ-DENTYSTA צאָהן-אַרצט
St. GELBERG
זאַכאָדניאַ 15, טעל. 31-08
אַלע נאָרט פּערנאַכלעסיגטע ציינער און מונד-קראַנקהייטען. צאָהן-ציהונג אָהן שמערצען, היילט מיט ליכט-בעשטראַהלונג, ספּעציעלער לאַבאָראַטאָריום פון קינסטליכע ציין. נעהמט אָן פון 9—12 און פון 3—7 אָוונט. ביליגע פּרייזען. 1481

והיה כי ישאלך בנך מחר לאמר מה זאת?
פאַרוואָס לויפט יעדער אין בויער פּיעטריקאָווער 17?
ואמרת אליו, זאָלסטו איהם זאָגען
— אז אין דעם בויער —
17 פּעטריקאָווער 17
2-טען הויף, פּאַרטער, דורכגאַנג זאַכאָדניאַ 53, האָט מ׳אויך ערלעדיגט און געשריבען אַלערליי בימען לויפ׳ן אומזיסט, קלאָוזעלעס, זאַבעזשעטשעניעס אויף אַלע שטעדט און פוילען, אַפּעלאַציעס, אַפּאַזיציעס, אַדוואָלאַניעס, רעקורסען, וועגען פּעסער און קאָ-מיסאַריאַט-רושאַנע, ביטעס וועגען דירה און אויסגעפּאַקטע ראַזשעטשאַ און אין אַלע פּאָליציי-בעצירקען, שותפות-אַקטען, סמאַטשעטען, אַקטען אינטערציזיעס, אַקטען דאַראַוניעס, קאַרנע ספּראַוועס, ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען.
עצות געז׳ מיליטער-ענינים
ווערט ערטיילט דורך אַ מיליטערישען ספּעציאַליסט פון 4-7 אָוו.
רעכטס-קאָנסולענט י. מאַנעלע,
פּעטריקאָווער 17, זאַכאָדניאַ 53
שנעל, רעעל און ביליג!

מאַסאַזש-און הייל-גימנאַסטיק-שולע און קאַבינעט
פון דר. מעד. **ב. שמירגעלד**
צעגעלניאַנאַ 6, טעל. 51-89
רוקענביינער-פּערקרימונגען, פּאַראַליזען, נערווען-שמערצען, פעט-ווכט, אַרטעריטיס, שטיהל-פערשטאָפּונג, גינעקאָלאָגישע מאַסאַזשען, בעהאַנדלונג פון פיזיש שוואַכע קינדער (גרופּען). נאָך דעם ענדיגען די שולע, ווערט אַרויסגעגעבען אַ צייגניס.
עמפּפאַנג פון 3 ביז 5.

ד״ר. י. אינפעלד
42 ווסכאָדניאַ 42

היינט מאָנטאָג, דעם 22. אויגוסט ד. י. 7 אַ זייגער אָוונט קומט פאָר אין לאָקאַל פון דער לאָדזער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע (צעגעלניאַנאַ 4) די יעהרליכע

אַלגעמיינע פערזאַמלונג

פון אַגודת מיטגלידער, צום צוזאַמען טערמין, מיט׳ן פאָלגענדען סדר-היום, וואָס איז געווען פּערעפענטליכט ביים ערשטען טערמין. די פערזאַמלונג וועט זיין בעשלוס-פעהיג, נישט אָפּהענגיג פון דער צאָהל ערשינענע מיטגלידער.
בעזונדערע איינלאַדונגען ווערען נישט געשיקט.
די פערוואַלטונג
פון דער געז. „איזפערגאַנג פאַר יודישע קינדער און פּערמע אין העלענובעק (גמינע ראַדאָגאָשטש)". 985

טאַשען
קאַלענדארען
אויפ׳ן יאָהר תרפ״ח-ט
::: זער עלעגאַנטע אויספיהרונג :::
מיט צוגענגליכע פּרייזען
איז צובעקומען אין דער דרוקעריי פון
י. גרינבערג, לאָדז
ווסכאָדניאַ 45. — טעל. 31-90.

אַז קויפען און פערקויפען
מעבעל
דזשוואַנעס, פעלצען, ניי-מאַשינען, גאַרדעראָבען, פּאָמאָ-וואַרען א. ז. וו. און צאָהלט די העכסטע פּרייזען
א. ווייצמאַן נאַרוטאָוויטש 19
(דזיעלנאַ)
אין מעבעל-געוועלב, (פרוואָט-וואָהנונג שענקעוויטשאַ 29) ביי מיר איז שטענדיג דאָ פערש. געניצטע מעבעל און גוטען צושטאַנד צו פערקויפען. 1335

אכטונג ה״ה פּריזערס!
מיין פריזיער-געשעפט איז פערזעהען מיט אַ גרויסען אויסוואַהל פון פערשידענע העלנישע און בלומען-וואַסערן צום פּרייז פון 4 זל. אַקילאָ, חעזשעמאָל 3 זל., פּיקסין-7.80, ווי אויך אַלער-ליי פריזיער-צובעהערע צו קאָנקורענץ-פּרייזען!
מיט אַכטונג **J. Drukier**
11 ZAWADZKA 11
קומט און איהר וועט זיך איבערצייגען!

Dr. med. R. Bornstein
אינערליכע און נערווען-קראַנקהייטען
טראַוגוטאַ (קרוטקאַ) 9, טעלעפאָן 23 06
צוריקגעקעהרט.
888

לעמשניצע פון דאָקטוירים און ספּעציאַליסטען
פּושעזשינער 11, טעל. 37-63
עפען פון 9 פריה ביז 7 אָוונט

ד״ר וואָלינסקי	נאָז, האַלז, אויערן-קר.	3—4
ד״ר קערשנער	קינדער-קראַנקהייטען	12—9½ 6—5
ד״ר שיפּמאַן	אינערליכע קראַנקה.	11—1
ד״ר לוביטש	הויט- און געשלעכט קר.	12—2
ד״ר שמירגעלד	נערווען און געמיטס קר	1—3
ד״ר גאָלדבלאַט	אויגען-קראַנקהייטען	12.30-
ד״ר עליאַסבערג	כירורגישע קראַנקה.	1 —
ד״ר בערגמאַן	פרויען און געבורטס-הילף	3—4

פּסיכאָ-טעראַפּיע, שפּראַך-שטערונגען ווי שטאַמלען א. ז. א. פּאָקען-שטעלען, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראַהלונג, אָנ-שטרענגונגען, מאַסאַזשען, עלעקטראָטעראַפּיע, אָפּעראַציעס. אויך פערלענג — היילען אין שטאָט. — און לאַבאָראַטאָריש פאָרען אונטערזוכונגען אַלע אַרט טוקאַליזען, פי אַוואָ-מעלקעס און בלוט. 2130
אימפונגען געגען שקאַרלאַטין.
בײַ דער לעמשניצע איז געעפענט געוואָרען אַ
רענטגענישער קאַבינעט
עס נעהמען אָן:

ד״ר זילבערשטיין	צאָהן-אַרצט	10—2 נ.מ.
ד״ר קאָזשינסקאַ סמאַראָפּאַלסקאַ	צאָהן-אַרצט	3—7

קינסטליכע ציינער, קראָנען, פּלאָמבען א. ש. וו.
די לעמשניצע איז אויך אָפען זונטאָג

אַבאָנעמענטס-פּרייז: אין לאָדז: אַ חודש — 6 זלאָטעס, — אויף דער פּראָווינץ: אַ חודש — 6 זלאָטעס, אין אויסלאַנד פיר 30 פראַנצויזישע פראַנקען. — פּאָר׳ן אינזאַט פון די אָנגענומען און די רעדאַקציע נישט פאַראַנטוואָרטליך. די אַדמיניסטראַציע איז אָפען אין בענעפען.

אַנאָנסען-פּרייז: פאַרן מעקסט 15 גראָשען, פּריוואַט 20 גראָשען, אין טעקסט 40 גר. פּריוואַט 60 גראָשען, נאָכ׳ן טעקסט 10 גראָשען, פּריוואַט 15 גראָשען, — פאַר אויסלענדישע אַנאָנסען 100 פּראָצענט העכער. אויבער דער שטאָט — 50 פּראָצענט העכער.

Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.